

MÁRNOTRATNÝ SYN.

OBRAZ HRIECHU A PRAVÉHO POKÁNIA.

SEDMORO PÔSTNYCH REČÍ.

SOSTAVIL:

MONSIGN. FR. HERZOG,
~~TO PRELAT.~~

S POVOLENÍM V SLOVENSKEJ REČI VYDAL:

ŠT. JANOVČIK,
KŇAZ BISKUPSTVA SPIŠSKÉHO.

RUŽOMBEROK.

TLAČOU A NÁKLADOM „LEVA“ KNÍHTLAČ. A NAKL. SPOL. ÚČ. SP.
1929.

Cena sošitu 5.— Kčs. Ponevác v slovenskej reči sbierku pôstnych kázní nemáme, preto vo vydaní podobných pôstnych sošitov budeme pokračovať.

Úctive žiadame vdp. farárov, aby tento ohlas svojim vdp. kaplánom, taktiež i p. organistom k prečítaniu doporučiť ráčili.

Odporúčame.

1. Modlitebná knižka Malej Svätej Terezky Ježiškovej z Lisieuxu. Napísal Leonard Trefán, poslovenčil Ján Bajtoš. Knižka je pekne vystrojená, s červenou obrubou. Strán 202. Cena v celom plátne 10.— Kčs.

2. Križová cesta katolíkov v Mexiku. Napísal Jozef Cehula, farár v Osade. Sošit má 72 strán. Cena 3.— Kčs. Spis líči trápny stav a život katolíkov v Mexiku. Jejich prenasledovanie, utláčanie, mučenie, katovanie a vraždenie; vôbec vykántrénie kat. náboženstva v Mexiku. Všet ale dočítame sa i o jejích zmužilosti, oni podobne ako prví kresťania dobrovoľne položia svoje životy za Boha a vieru.

V Svojči, čiže život statočného dedinčana. Napísal A. Digasinsky, preložil Mikuláš Stano. Strán 212. Cena brožurovaného výtisku Kčs 12.— Obálka s pekným barevným obrazom. Knižka je veľmi zaujímavá a pre ubecný ľud praktične zostavená. V nej sa líči, ako sa v jednej obci bezžisťným účinkovaním dvoch-troch mužov, môže ľud poučením vzdeláť, mravne, hmotne pozdvihnúť a k blahobytu priviesť. Naprávajú role, napreduje roľníctvo, nadobývajú si majetky, zakladajú úverné, potravné družstvá, sadia ovocné stromky atď. Vrele odporúčame!

3. René, rozprávka zo života osiraleho dieťaťa. Cena Kčs 5.

4. Kysuca. Divadelná hra v 3 dejstvách. Napísal Karol Sidor. Cena Kčs 4.—

5. Mánotratný syn. Biblická spevohra v 4. dejstvách. Napísal Dr. Florian Madarász. Spevy složil z opery „L'enfant prodigue“ Aurel Küzdy. Poslovenčil s autorovým povolením A. Gerát. — Cena 4.— Kčs.

Hlinka-Chládek. Nábožné Dieťa. Modl. knižočka pre dietky v polplátne 5 Kčs a vyše. Nábožný kresťan v polplátne 20 Kčs i v drahších väzbách. Nábožný kresťan spevník pre organ. Cena 50 Kčs.

MÁRNOTRATNÝ SYN.

Obraz hriechu a pravého pokánia.

Sedmero pôstnych rečí.

Sostavil :

FR. HERZOG.

S povolením vydať :

ŠT. JANOVCÍK.

1 9 2 8

RUŽOMBEROK.

Nihil obstat.

JOSEPHUS VOJTIČEK m. p.,
censor dioec.

Nr. 255.

Imprimatur.

† *JOANNES,*
Episcopus Scepusiensis.

•

MÁRNOTRATNÝ SYN.

1. Odchod z domova.

Mladší syn riekol otcovi: Otče, daj mi čiastku z majetku, ktorá mi pripadá. I rozdelil im statok.

Luk. 15, 12.

Pred mnoho sto rokmi, vtedy, keď sa na vrchu Sion ešte jasal chrám Šalamona, cestoval nábožný pútnik do Jeruzalema. Prišiel až do sv. zeme, a v jednej hore zabľúdil. Už počal sa toho najhoršieho obávať a hľa, tu nenadále slyší žalostným hlasom volať: „Ovečko moja, ovečko moja!“ Pozerajúc, odkiaľ ten hlas pochádza, a tu videl jedného mládenca, bosieho, s pastierskou palicou v ruke a blúdiaceho po hore. Bol to mládenec veľmi krásny, ale tak zarmútený, že sa mu slza z očí jedna za druhou cedila. I pýta sa ho pútnik s útrpnosťou: „Moje dieťa, akože prichádzaš sem, a prečo tak nariekaš?“ A mládenec hovorí: „Môj otec mal sto oviec, deväťdesiatdeväť je doma, ale jedna sa nám v tejto hore ztratila a ja ju už dlhší čas hľadám a nemôžem ju najst.“ „A ktože je tvoj otec?“ pýta sa ďalej pútnik. — „Môj otec“, vypráva mládenec, „je veľký pán, tisíce mu slúžia a je veľmi bohatý.“ „Ale“, poznamená pútnik, „keď je taký bohatý, čo mu záleží na jednej ovci?“ „On ju veľmi miluje, preto poslal mňa jediného syna ju hľadať. A ona ukrýva sa predomnou, ale ak ešte dlhšie bude takto robiť, je ztratená!“ Plačúc odišiel a zas len volá: „Ovečko moja, ovečko moja!“

Milí kresťania, vy dobre viete, kto je to ten mládenec, je to Syn Boží, a tá ztratená ovečka je vaša hriešna duša.

Hľadať ju, spasiť ju, to bolo úlohou jeho tu na zemi: „Syn človeka prišiel hľadať a spasiť čo bolo ztratenô.“ Čo bolo ztratenô hľadať, to je práve čas *svätopôstny*, k *obnoveniu duší našich*, k *pokániu a navrátenia hriešnikov k Bohu*; preto Cirkev svätá odstraňuje od nás hlučné zábavy, chce krotiť naše telo pôstom a modlitbou; stavia nám pred oči obraz Krista Pána, ktorý pre hriechy sveta na kríži umiera a vyzýva nás, aby sme odumrúc hriechu, započali nový život, slovom, aby sme pokánie činili.

Áno, pokánie je nám všetkým potrebné. Časy naše v mravnom ohľade sú zlé, preto našou povinnosťou je, zachrániť a spasiť dušu svoju. A preto i ja chcem byť k tomu na pomoci rozjímaním v podobenstve o „*márnotratnom synovi*“. To podobenstvo vyprával sám Spasiteľ náš Ježiš Kristus. My toho márnotratného syna v duchu budeme sprevádzať krok za krokom, a keď potom v tomto zrkadle poznáte svoj obraz a pochopíte záhubu hriechu, odrieknete sa ho a vrátite sa v náručie Otca nebeského. Vy nie len poslúchajte moje slová, ale ich i plňte. A teraz budeme rozjímať:

I. Odchod márnotratného syna z domu.

II. Odvrátenie sa hriešnika od Otca nebeského.

Ó, láskavý Ježišu Kriste! v Tvojom mene sme sa sem shromaždili, aby sme si pripomínali v tomto čase tvoje utrpenie; preto k tebe naše zraky obraciame, udeľ nám milosti! „Maria, útočiste hriešnikov, oroduj za nás!“

I.

V krásnej krajine na východe, v kvetnatom údolí, stál pod tŕňou veľkých palmov pekný dom s gazdovskými stavami, vŕokol neho úrodné zeme, vinice, a to široko-ďaleko rozsiahle. A ktože obýval tento majetok? Žil tam zostarený otec s dvoma synami. Otec je muž zkusený, hospodár opatrný, starajúc sa o blaho svojich domácich, obzvlášť dbá o vychovanie dvoch synov svojich a riadi si ich svojim poučením a dobrým príkladom k všeliakej ctnosti. Synovia ale s detinskou láskou tiahli k otcovi svojmu, oni to cítili, že ich úprimne miluje a preto ich srdce bolo oddané svojmu otcovi; s ním jedli, s nim pracovali, s ním sa tešili. Tak im ubiehali roky v pokoji, v celom dome panoval ustavičný sv. pokoj, vzorný poriadok, svornosť a láska.

Blažená je doba mladého veku, duša dieťaťa je nevinná, bár by sa niekedy váženým, bohatým stala, blaženejšie nikdy nebude, aké bolo za doby nevinného detinstva v dome otcovskom.

Roky sa mŕňaly našej rodine v stálom šťastí, ani netušili o tom, jak rýchle smutná udalosť učiní domácej blaženosti. Mladšiemu synovi ide na dvadsiaty rok, a hľa, dosiaľ to jasné nebe jeho synovskej lásky počína sa zachmurovať. Lebo syn si dovolil nešetriť domáci poriadok, otec ho darmo napomínal, ako tá mladá lastovička hýbä sa svojimi krýdlami v hniezde, probuje lietať, až konečne z hniezda vyletí, tak i mladšiemu synovi počína sa doma nepáčiť. Už ho mrzí, že musí zavčasu vstávať, modliť sa a pracovať, to ustavičné napomínanie otcovo sa mu veľmi protiví a vytýka si: „Veď som už nie dieťa, mám roky, rozum, už nechcem, aby mňa niekto viedol, môžem byť svojim pánom, či to mám každý deň počúvať tú ustavičnú vadu a karhanie otcovo? Teraz sú iné časy, ako vtedy, keď bol otec náš mladý. Ako je veselo mojim kamarátom; pôjdem do sveta, tam budem svojim pánom, chcem užiť sveta.“

Starostlivý otec zbadal tú premenu, napomína svojho syna, lež všetko daromne. I jeho kamaráti ho prehovárali, aby išiel svet zksúsiť, ale peniaze sa mu treba. Tak jedného dňa predstúpi pred otca a smeie hovorí: „Otče, daj mi čiastku z majetku, ktorá mi pripadá.“ „Daj mi“, už ho ani neprosí, lež ako by mu rozkazoval. Čože mu chýbalo doma, že chce preč odísť?

O krátky čas ten tichý dom sa premenil. Už sú brány otvorené, tam stoja vozy, zapriahnuté sú do nich kone, mnohé ťavy a na nich veľké bremená, sluhovia nakladajú bedny s tovarom, mladý behá okolo vozov, rozkazuje. Starý otec ticho tam stojí, hľadá na prípravy a slzy roní. Keď sa pýtajú ľudia, čo sa to v tomto dome robí, odpoveď: Mladší syn vyberá sa na cestu do sveta a berie

so sebou celý svoj majetok. Otec mu dáva napomenutie, syn to ani neposlúcha, podá otcovi ruku, ani mu ju nebozká, len chytro preč z rodičovského domu. Ani sa neobzre, uháňa, kam? sám nevie, a otec hľadá za ním okom boľastným. Ó, synu, ako si mohol otca svojho, tak dobrého, láskavého opustiť?

Milí kresťania, neodsudzujme toho mladíka, ale pýtajme sa seba samého a odpoveď máme, že *tento hlavatý, ľahkomyselný syn, ktorý tak nevdľačne opúšťa svojho otca, sme to my sami — a ten zarmútený a opustený Otec, to je Boh náš nebeský.*

Áno krstom svätým prijal nás za dietky svoje a za dedičov kráľovstva nebeského, od maličkosti nás krmil učením sv. viery, odieval nás rúchom milosti božej, a večná blaženosť mala byť našim dedičstvom. Ale nám sa znechutil dom ten, jarmo sa nám zdalo ťažkým, zákony božie bremenom nemilým, preto túžili sme po tej domnelej slobode, svrhli sme zo seba jarmo poslušnosti, a žiť chceli podľa svojej hlavy a nie podľa zákona božieho, slovom opustil si Boha, Otca nebeského, obrátil si srdce svoje k svetu a išiel si po tej ceste, po ktorej márnotravný syn.

Áno, toľko ráz, koľko ráz si sa vedome a dobrovoľne ťažkého hriechu dopustil, toľko ráz zriekol si sa Boha, odpadnul si od neho, zradne si ho opustil. To je tá veľká zloba hriechu. Preto, aby si sa navždy hriechu odrieknul, musíš prv vedieť: *Čím je vlastne hriech človeka pred Bohom a vzhľadom na Boha — o čom v druhej čiastke.*

II.

Svätý Ludvik, kráľ francúzsky, pýtal sa jedného dvoranína, čo by si zvolil, keď by mu bolo na vôľu dané, buď spáchať smrteľný hriech alebo prašinou byť ranený. Dlho nerozmýšľal, ale riekol: „I radšej dvadsať hriechov nežli prašiny.“ „Ach!“ vzdychnul si sv. Ludvik z hlboka, „to iste nevieš, čo je hriech, ale vedz, že *hriech je to najväčšie zlo na svete*, lebo všetkého sa môžeme ľahšie zbaviť, ale hriech, bárs by sme ho dlho oplakávali, predsa nemali by sme istotu, či je zaň dosti učineno.“ — Áno, to jediné, to najväčšie zlo na svete je hriech. A v čom záleží tá zloba hriechu? Najmilejší, v tom, že hriechom svojim mieri človek rovno proti Bohu samému a obráňa ho: 1) *v Jeho najvyššej velebnosti a po 2) v Jeho neskonalej láske a dobrote.*

1. Je to najošklivejšie na svete, keď sa najde malé dieťa, ktoré sa surovo postaví na odpor proti svojmu otcovi, keď ho kára a v zlosti svojej i ruku proti nemu zdvihne! Však ale toto je maličkosť oproti tomu, keď sa človek smele proti P. Bohu pred jeho tvár postaví a mu ublíži. Či vieš kto a čo je Boh? Boh je tá jediná najvyššia bytnosť, ktorá má život sama od seba, a od nej počiatok vzalo všetko ostatné tvorstvo. Boh je bytnosť najsvätejšia, večná. A vieš čo je človek? Je len červ v prachu zeme, čo suchý list vetrom nesený, a tento tvor stavia sa na odpor Tomu, ktorý drží v ruke celý svet? Ten červík, ktorý dnes žije a večer život dokončí, tento človek hriechom

ako by bôj vypovedal Pánu Bohu, myslí si, že jeho zákony nohami šliapať môže! — Ach, *ktoré iné stvorenie si to dovoľí* oproti Pánu Bohu? Boh káže slncu denne vychádzať a zapadať. On vykazuje cestu hviezdám, a ony sa od nej ani vlas neodchýlia, len jeden hlas ruší ten poriadok, ktorý volá: „*ja ťa neposlúchnem!*“ a to je človek, ten sa stavia proti P. Bohu. — Však ale hriechom *potupí a obrazí P. Boha*. On pohŕda všemohúcnosťou božou, ktorá ho v tej chvíli môže zničiť; pohŕda spravodlivosťou božou, ktorá ho v tú chvíľu môže uvrhnúť v pekelnú priepasť. Áno, hriešnik zanecháva Boha ako márnotravný syn svojho Otca. — Čo je zlé, že *to nečiní v skrytosti, ale pred očima, pred tvárou jeho*. Kto ti tajne niečo ukradne, alebo za chrbtom ťa ohovára, ešte má nejakú úctu pred tebou, však ale keď hrešíš, vieš, že Boh je všade prítomný, že On vidí každý skutok tvoj, ba i najtajnejšie tvoje myšlienky, a ty ako by si riekol: „Hľaď na mňa, Bože, ty vidíš ako hreším!“ — Však ale hriechom urážame neskonalú dobrotu a lásku božiu. Všetké tvory stvoril Boh, a ten kvietok, to vtáča, ba i ten list privoláva: Jak dobrý je Pán a Boh, len človek, tvor Boží, ktorému Boh počas jeho živobytia tak mnoho dobrého preukázal, a nenávidí P. Boha.

Sami viete zo zkúsenosti, že nič tak nebolí človeka, ako *nevďak za preukázané dobrodenia*. Opýtajte sa otca, prečo tak rýchle ošedivel, pýtajte sa tej matky, prečo chodí so zalomenými rukami, utrápená a plačúca, a dostanete odpoveď, že toho je príčinou nevďak jejich detí.

Cisár Basilius išiel raz do lesa na poľovačku. Po malej chvíli napadnul jeleňa neobyčajnej veľkosti. Hnal za ním s kopiou, aby ho zabil; jeleň vyhnul úderu, celý rozzúrený vrhnul sa na cisára, chytil ho za remenný pás svojimi parohami a sem i tam ho natriasal. Na šťastie naskytnul sa tu jeden z dvoranínov, ktorý mečom preťal remeň a zachránil cisárovi život. Večer nebolo v paláci o inom reči, ako o nehode cisára, a všetci čakali, aká odmena očakáva toho vysloboditeľa. Čo ale urobil cisár Basilius? Tento bol ale z druhu tých pyšných ľudí, ktorí nemôžu sniešť, aby niekomu nižšiemu boli niečím k povďačnosti zaviazaní. On pod falošnou zámienkou, že ten dvoranín opovážil sa svoj meč na cisára vytasiť, rozkázal vyviešť ho verejne von a hlavu mu zoťiť. Tak na popravišti videli zomrieť úbožiaka tí, ktorí mu blahoželali k velikej odmene!

Milí kresťania, povedzte, čo súdite o tomto cisárovi? Či nepocítite hnev v žilách vašich nad tým ukrutným tyranom, nevďačníkom? Ale neponáhľajte sa, horšie čo učinil Basilius tomu človeku, činíte vy, Bohu svojmu! — Pohliadnite na kríž, čo musel urobiť za vás Boh, aby ste nemuseli horieť v ohni pekelnom, spomnite si na tie rany, bolesti, na celú tú trnistú, krvou skropenú cestu, keď kráčal s ťažkým krížom na ramenách na Kalváriu, a máte vedieť, že to všetko Ježiš trpel, a umrel za vás. A teraz akože sa mu odplácate, veru horšie ako Basilius, lebo ako hovorí sv.

Pavol apoštol: hriechami svojimi opäť a opäť znovu križujete Syna Božieho. Takýto zločin od kresťana na Ježišu Kristu spáchaný je veľkým nevďakom, ale i zradou na Synu Božom! Teraz už porozumiete, že kresťan každým dobrovoľným a vedomým ťažkým hriechom, práve ako ten márnوترatný syn, pyšne stavia sa proti Bohu, trhá tie sväzky, ktorého krst a svätá viera k Bohu akožto k Otcovi viaže, vypovedá Bohu poslušnosť, odrieka sa od neho a s diablom spolok uzaviera! Konečne máte vedieť, že to okrem Boha nikto, ani tí svätí v nebi nevedia posúdiť, aká zloba je hriech človeka.

Katarina Sienská žiadala si od P. Boha, aby jej zjavil, ako vypadá smrteľný hriech. Dostala odpoveď: pohľad na smrteľný hriech by žiaden človek nesniesol, ale ukázal jej ako vyzerá všedný hriech, a i ten videla tak hrozný, že riekla: Radšej by som po celý život chcela chodiť bosými nohami po žeravom uhli, nežli ešte raz také vidieť.

A sv. Magdalena z Pazzis ešte na smrteľnej posteli opakovala: „Odchádzam odtiaľto, ale čo som nikdy pochopiť nemohla a ani teraz nechápem, že ako sa môže človek-kresťan ťažkého hriechu dopustiť!

Ó, povedz mi, človeče, ako môžeš hrešiť a jak môžeš v tom stave dlhšie žiť, a akože môžeš v tom hriechu celé mesiace a roky sotrváť a z toho si nič nerobiš, ba čo viac, veselíš sa? A keď to vieš, či pôjdeš za hriechom cestou syna márnوترatného?

O istej Rimanke, menom Tullia, sa vypráva, že bažiac za trónom, dala svojho vlastného otca zavraždiť. Ale jako by nemala dosť na tom, rozkázala, keď na svojej prechádzke sa viezla mestom a spatriac mŕtvolu otcovu na ulici, kázala s vozom po mŕtvole prejsť, a to tak prudko, že krv z nej vysoko striekala. Hnusný to zločin! Lež Tullia bola pohanka; my sme ale kresťania. Ó, nedopúšťme sa ešte horšieho zločinu! Nechoďme na voze smilnosti, do ktorého sú zapriahnuté: zlá žiadosť a divá náruživosť utekať ďalej z domu otcovského, popri umučenom Ježišovi, tam v záhrade getsemanskej, krvou sa potiacého. Svätí Otcovia hovoria, že nie tak umučenie jeho, ale hriechy celého sveta, tedy i naše i moje hriechy mu boľasť spôsobily že volal: „*Smutná je moja duša až do smrti.*“

Obraciam sa dnes k vám, milá mládež, a vyzývam vás, aby ste sa tomu márnوترatnému synovi nerovnali, aj vás bude ten pokušiteľ vábiť do toho „krásneho“ sveta. Ó, synu, dcéro kresťanská! keď pocítiš nechť v dome otcovskom, keď sa ti napomenutie otcovo alebo matkino prísny bude zdať, ty sa ideš vzdialiť od P. Boha, ideš ku hriechu. Ó, vráť sa k svojim rodičom, neposlúchaj na falošných kamarátov, nespúšťaj sa Boha, kostola, modlitby a dobrých rodičov, veď počuješ kam to zaviedlo márnوترatného syna! „*Poznať ten hriech*“, to sme dnes učinili, budeme sa *báť hriechu*. A s týmto citom padáme k nohám Tvojim ó, Ježišu ukrižovaný! prenikni naše srdce pravou lútosťou nad spáchanými hriechami. Ježišu, Synu Dávidov, smiluj sa nad nami! — Amen.“

2. V cudzine.

*Tam premrhal svoj majetok, žijúc
prostopašne.*

Luk. 15, 13.

Istý mladík z vysokej rodiny chcel sa za fašiangových dní za maškara prestrojiť i prišiel k jednému maliarovi s tou žiadosťou, že nechce si dať masku na tvár, lež aby mu tvár tak pomaľoval, aby ho nikto nepoznal. Maliar mu usilovne štetkou tvár natieral, a keď bol hotový, išiel sa zamiešať medzi maškary, potuloval sa na ulici a vyvádzał rôzne komédie. Mladí sa mu smiali, deti hádzaly za ním blatom, ba i sám sa do blata zvalil. V tom mu jeden na plece poklepal, meno jeho povedal a výčitky mu robil, že také sprostosti vystrája. Mladík vidiac v tomto človekovi svojho priateľa, sa zahanbil, bežal domov, pozre sa do zrkadla a hrozné čo vidí, svoju čistú tvár. Maliar mu nepomaľoval tvár farbami, ale namáčal štetku do vody, a nechal mu tvár tak, ako mu ju Boh stvoril. Mladík sa veľmi zahanbil, ani nechcel ísť viac do verejnosti, složiac svoj úrad, opustil svet a v kláštornom živote našiel svoju radosť.

Ako tento mladík chcel sa nepoznane oddať rozkošiam, podobne i náš márnotravný syn chcel užiť sveta, aby nebol ale otcom a známymi videný, odišiel do cudziny. Opustili sme ho práve, keď odchádzal z domu s celým dedictvom svojim z očí zarmúteného otca. A keď už ďalej za lesom nevidel otcovský dom, zastavil sa, jakoby mu kameň zo srdca bol odpadnul a vzdychnul si z hlboka: Teraz som už zcela na slobode. I to slniečko mi krajšie svieti, to kvieťa, tie hory, tie vtáčky ako sa mi ľúbezne usmievajú, ó, jak krásny si svete! Bodnul koňa a našiel sa v cudzej zemi.

Čo tu robiť? vrhnul sa do radovaniek sveta, za ktorými túžil a počal užívať, čo mu len srdce žiadalo. Som boháčom, svojim pánom, môžem robiť čo chcem, otec ma viac nebude karhať, nikto sa ma nebude vyzvedať, kde, začo a načo som vydal peniaze.

V krátkom čase sa sišiel s veselými priateľmi, ktorí boli ale šibalskejší nežli on. Deň po dni sa s nimi schádzal, všeliaké figle mu rozprávali, pravda boly to i reči oplzlé. Rozprával im, aké mu dával otec naučenie na cestu. Noví kamaráti sa starému bláznovi vysmievali, a i on sa smial s nimi, a dobre sa cítil. Oddal sa záhaľke, načo by mal robiť? Chodí po hostíncoch s kamarátmi, tam sa s nimi zabáva, a všetko on platil. Túlal sa po nociach, boly tu tance, i nemravné dievčatá sa k nim dostavily. Bol to za život!

On utrácal nie len peniaze, majetok, ale prišiel i o česť a čistotu. Ako kameň, keď s vrchu sa gúľa, nezastaví sa až dolu, tak to išlo i so synom márnotravným. Dost dlho sa už zabával, ale i spozoroval, že veru peniaze mu ubývajú, až jedného krásneho dňa našiel svoj mešec prázdny. Dogazdoval s podielom svojim,

a k tomu mal i šaty zodraté: „Čože mám robiť? Veď mi priatelia pomôžu!“ V núdzi a nedostatku klope na dverách tých, ktorí za jeho peňazí, jedli a pili, ale hrozne sa sklamal. Jeden riekol nemám peniaze, druhý, otec mi nechce dať, tretí, keď videl, že ide k nemu, zavrel dvere, iný mu zas výčitky robil, mal si si gazdovať. Však keby mu i chceli pomôcť, sami nemôžu, lebo v tej zemi bola neúroda a nastal veľký hlad. Išiel k jednému mešťanovi, padol k nohám a prosil, aby ho do služby vzal. Mešťan ho ale poznal, a myslel si, taký pán a teraz slúžiť, i dal mu ošipané pást, k inému je i tak nie súci. Zažil viacej hladu ako chleba, i pokrm dostával taký, aký dostávaly ošipané, ale ani to mu ten ukrutný pán nedoprial. Aká zmena sa stala s márnotravným synom! Opustil otca svojho, nechcel byť synom jeho, a tu je posledným otrokom lakomého človeka. Začal na zlate a skončil v blate. Čo sial, to teraz žnie. — *Hľa následky hriechu, sú zkaza na tele a na duši.* A či je ten márnotravný syn nie obrazom tohto ľahkomyselného sveta? Kedyže panovala taká roztopašnosť, nečistota mravov, ako teraz? Prišli o vieru, nádej, lásku a nevinnosť, zbavili sa napomínania rodičov, výčitky svedomia, klesli hlboko, upadli v otroctvo iného pána t. j. diabla. *Tam vedie hriech!* Áno, milí kresťania, ako vieme s istotou beh slnca a hviezd, tak iste vieme, že podobným koncom privedie hriech každého. A preto budeme rozjímať, že *hriech privádza človeka do najhoršej biedy a zkazy. 1. jak na duši, 2. tak na tele.*

1.

1. Otázka: *Čo je hriech?* Keď vidíme hriešnika ako sa zamilovaného hriechu pridržiava, človek myslel bý si, že Boh vie, aký úžitok, radosť alebo spokojnosť mu kynie z neho, kdežto hriech je jeho najväčším nepriateľom a škodcom na tele i na duši. Pozrime ako najlepšiu časťku *na duši.* Tu nás učí viera Kristova, že jeden ťažký hriech stačí pretrhnúť sväzok lásky, ktorá človeka s Bohom spája a otvára veľkú, priepasť medzi oboma. Skrze jeden ťažký hriech prestal človek byť miláčkom božím a duša jeho ztratila rúcho milosti božej, ktorá ju činila tak krásnou a spanilou jako anjelov. Opustí ju Boh a anjel strážca s plačom odchádza od nej. Áno, taká duša ztratí nie len všetku krásu svoju, ale stane sa i ošklivou pred tvárou Božou.

2. Áno, taká duša je úplne mŕtva pred Bohom, t. j. jako telo je mŕtve, keď ho duša opustila, tak zas i duša je mŕtva, keď ju Boh opustil. A jako samovrah, keď si dobrovoľne svoj život odobral, zostane na veky mŕtvym pre ženu, deti, rodinu svoju a pre celý svet, tak i hriešnik je mŕtvy pre Boha, cirkev a nebo. V tomto smysle je živá mŕtvola, stojí v záhrade božej jako holý *strom* bez listia, jemu neosoží modlitba cirkve, niet preňho anjelov, niet neba. *Takým nešťastím je smrteľný hriech pre dušu ľudskú.*

3. Ale budete sa pýtať, či ten nešťastný nezbadá na sebe ako hriechom zohavuje dušu svoju? Ó, synu márnotravný, po-

vedz im to, aký koniec ich očakáva, jestli hrešiť neprestanúť! Áno, hriech *zaslepí oči človeku*, ani netuší v jakom nebezpečnom stave sa nachádza, ba ešte sa chváli: „*Hrešil som a čo sa mi smutného prihodilo?*“ Lež, veď hriešniku, že nemocnému je vtedy najhoršie, keď necíti bolesti, a hriešnik, ktorý nevidí, že nad priepasťou stojí, beží do záhuby ako ovce pri požiari. Keď ich z maštale vyženieš, hneď sa späť tá vracajú a v plameňoch zahynú. Nad nim sa vyplnia slová, ktoré Boh povedal Kainovi: „*tulákom a pobehtikom budeš tu na zemi*“. Od tej doby stíha každého hriešnika táto kľatba a plní sa slovo Pána: „*hriešnici nemajú pokoja!*“ Jeden vrah vyhnul svetskému súdu, konečne po dvadsiatych rokoch sám sa udal a verejne priznal, že nemôže dlhšie vydržať hryzenie svedomia. — Ale to je ešte nie všetko.

4. Počuli ste, že márnotravný syn sa stal *posledným otrokom nemilosrdného pána*, ktorému ošipané pásol. Ó, také to poníženie! Jako dejepis vypráva, veľké poníženie sa dostalo Valerianovi, rímskemu cisárovi, ktorého Sapor, kráľ perský, vo vojne prevládal a zajal. Sapor robil s cisárom všeliakú svedôľu. V odeve cisárskom s refazami na rukách vodil ho všade, kde išiel, a keď mu Sapor kývnul, musel bývalý rímsky cisár vrhnúť sa na zem a za podnošku mu slúžiť, aby mohol Sapor pohodlne na koňa si vysadnúť. Zaiste veľké to poníženie a otročenie pre bývalého rímskeho cisára. *Ale horšie a potupnejšie je otroctvo, do ktorého človeka hriech vrhá.* Podobného hriešnika hnusnej naruživosti oddaného napomínal duchovný, aby sa vyslobodil z diablových pazúrov, aby žil ako človek. „Môj drahý pane“, riekol tento: „to je všetko pekné a pravdivé, ale ja zase toľko viem, že keď vo mne tá žiadosť povstane, vtedy nie som svojim pánom, ja nevidím, neslyším nič, ba keby i sám Pán Boh stál predo mnou, a keby sa i peklo otváralo, mne by to bolo jedno, *nemôžem ináč!*“

Zdaliž môže byť horšieho a potupnejšieho otroctva? Človek, dieťa božie, miláčik Otca nebeského, radosť anjelov, vlečie ťažké refaze diablove a otročí mu.

A *jakú že mzdu mu platí diabol?* tiež takú, akú ten zemský pán márnotravnému synovi, že sa mu ani otrúb nedostávalo! Čo činí hriech z človeka? On poškrtní a zohaví dušu jeho, usmrtí, olúpi o pokoj a činí ju otrokyňou diabla! — Hľa, keď hrešíš, strhávaš z duše rúcho milosti božej a obliekaš ju v nečisté handry, uváž slová sv. písma: „*Ktorí činia hriech a neprávosť, sú nepriateľia vlastnej duše svojej*“. Však ale i zovnútorne sa javí zkaza hriechu, nielen na tele, ale i na duši.

II.

Za panovania Karola VII., kráľa francúzskeho, vypukla medzi Francúzmi a Angličanmi vojna, v ktorej sa Francúzom zle darilo. I vyslali ku kráľovi zvláštného posla, aby mu povyprával postavenie vojska a žiadal o rýchlu pomoc. Posol sa veľmi poná-

hlal do kráľovského dvora, žiadajúc si s kráľom hovoriť. Ale čujte! Kráľ sa práve poberal ku veselej hry a nechal posla čakať. Konečne ho prijal, ale ho ani nepočúval čo mu tento zvestoval, lež pojal ho za ruku a voviedol do veselej spoločnosti a tam mu ukazoval na také hry a zábavy sa chystajú a pýtal sa ho, ako sa mu to páči? Načo mu posol odpovedal: Myslím, že na celom svete niet človeka, ktorý by s takou veselosťou ztrácal svoj majetok, ako Vaše Veličenstvo. To napomenutie dotklo sa kráľa a hneď sa staral o vojsko. Lež, milí kresťania, čo je ztrata miest a celých zemí proti *ztratám tým, ktoré hriech spôsobí človeku!* A pozrime do domov tých najväčších hriešnikov, a tu sa zhrozíme toho, ako sa zabávajú, смеjú, žartujú a pritom ztrácajú, čo najdrahšie majú, tú jedinú nesmrteľnú dušu.

Mnohý ani nerozpomenie si na to, že hriechom zbavuje sa človek *všetkých duchovných pokladov*, ztratí všetko, čo dobrého vykonal, jako modlitby, almužnie, pôsty. — Tak čítame v sv. Písme: „*Keď sa odvráti spravodlivý od spravodlnosti svojej a činí nepravosť, na žiadne spravodlnosti jeho, ktoré bol činil, nebude pamätované a v hriechu zomre*“. Dajme tomu, milý kresťane, že si celé národy na vieru obrátil, ako sv. František Xaverský, že si pre vieru také muky trpel, ako sv. Vavrinec, že si 30, 40 rokov ako pustovník, celkom svätý život viedol, že si celý svoj majetok rozdal chudobným, ale ako si spáchal hriech smrteľný, všetko je ztratené a pred Bohom si *učinený žobrákom*, ba menej ako žobrákom, ten si môže vydobyť, vyprosiť statky sveta, ale ty, hriešniku, dokým si v tom stave, nemôžeš nič dobrého, pre nebo záslužného vykonať. Z toho vidíš, kresťane, čo to značí nie ist celý rok, päť, desať rokov ku sv. spovedi? A ty, hriešnica, môžeš sa obliekať v hodváb a na kráľovskom koči voziť, jak biednou žobráčkou si pred Bohom. Tak privedie hriech človeka na mizinu, že z celého podielu, čo mu nebeský Otec pri krste udelil, mu nič nezostane. Jeden misionár sišiel sa raz s mužom, ktorého ako dobré dieťa poznal. Ale od tých čias musel sa ten človek veľmi zmeniť. Bol vždy zamyslený. Kňaz ho chcel potešiť a pýtal sa ho raz, čo mu chýba? Kňaz ho poučuje, azda ho hriechy trápia, aby išiel ku sv. spovedi, a aby mu to ľahšie išlo, žeby sa častejšie pomodlil „Otčenáš“, a „Zdravas“. Na tie slová vytreštil onen muž oči na kňaza a bôľne riekol: „*Modliť, veru modliť, ja sa už nemôžem viacej modliť*“. Hľa, tak ďaleko privedie hriech človeka, že sa viac ani modliť nemôže.

Ktože, milí kresťania, privádza všetku biedu na človečenstvo? Zasa len hriech. To je ten najukrutnejší tyran, ten ožobráči človeka najprv na duši a potom na tele, z bohatých rodín učiní žobrákov, zo šťastných manželov zúrivcov, z nábožného mládenca lotra, z čistej panny vražednicu. Jeden hriech privlečie mnohé za sebou, celú reťaz, horších a horších útrap, pretrhuje sväzky lásky s príbuzenstva, rozdvojí deti a rodičov, zapríčiní sváry a pomstu v rodinách.

Ale nie jeden z vás si myslí: „*O, so mnou to tak ďaleko nedôjde.*“ Never, milý priateľu, ani sám sebe, lebo, podáš-li diablovi prst, len jeden raz ťa chyti za ruku a ťahať ťa bude. Veru mnohí sa už sklamali a mnohá sa tak prepočítala. — A jaké *súdy a metly božie priviedol hriech i na celé národy?* Pýtaj sa sv. Pisma, čo je hriech? Boh vystavil na zemi pre človeka raj blaženosti a hriech dedičný ho zvalil. — Láska božia stvorila anjelov a hriech z nich učinil diablov. Pýtaj sa Kaina, čo je hriech? a on ti odpovie: hriech rozkálal zem a napojil ju krvou bratovou. — Pýtaj sa Noema, čo je hriech? a on ti odpovie: hriech otvoril priepasť vôd a zničil celý svet. — Pýtaj sa Sodomských a Gomorských, čo je hriech? a oni ti odpovedia: hriech hádže syrkový, ohnivý dážď z neba a pohlcuje v priepasť záhuby celé kraje a mestá.

A konečne, kde *vedie hriech po smrti?* Zomre-li človek v stave smrteľného hriechu a bez dokonalej ľútosti, v tú chvíľu vrhne dušu jeho neviditeľná moc do ohňa pekelného, do ohňa večného.

Bolo to roku 1867, keď v jednej francúzskej obci vypuknul oheň a tak náhle zachvátil domček chudobnej vdovy, že ona a jej dvoje dietok nemohly sa von dostať. Veľký bol ich nárek, plač. Nikto sa nechcel odvážiť ich oslobodiť. Konečne vrhol sa tamojší farár Laurent do plameňa a vyniesol obidve dietky. Zbývala ešte matka. I znova hodil sa ta ten kňaz, vysadil matku oblokom, ale v tom srútila sa horiaca povala na neho. S veľkým namáhaním bol odtiaľ vytiahnutý, ale celé telo mal popálené. V hrozných mukách volal: „*Deti moje, len nie do pekla, nie do pekla, musí to byť prehrozné, tam večne horieť!*“ A preto rozváž si, človeče, jestli máš smrteľný hriech na svedomí: tu visíš len za jediný vlas nad týmto peklom, ten vlas, to je tvoj život, ten drží rozhnevaný a urazený Boh a tak, keď pustí tento vlas tvojho života, keď zomreš, kde sa dostaneš? Jako môže človek, ktorý hriech a toto všetko vie milovať a hriechu slúžiť?

Tak hľa, na márnotratom synovi vysvetlil nám náš Spasiteľ smutné následky hriechu, ktorý zničí krásu duše, pošpiní, okradne človeka o ten najkrajší poklad pokoja srdca, čini ho biednym otrokom diabla tu i po smrti. Rozváž všetko zlé, ktoré zapríčinil na zemi hriech; tie vady, nesváry, krvepreliatia. *Vieš čo je hriech?* A ak ešte nevieš, poď so mnou do Jeruzalema na horu olivetskú, do domu Pilátovho a viď *Syna Božieho Ježiša Krista*. Zo záhrady Getsemanskej je odvedený, celú noc trýznený, potom bičovaný, tŕnim korunovaný, vlečie ťažký križ na vrch Kalvárie, na križ je pribitý a v najväčších boľastiach umiera, to je *dielo rúk твоjich*. Vy, ktorí klamete, kradnete, ste tí Judáši Spasiteľa, vy, ktorí zlosť a pomstu chováte v srdci proti svojmu bližnému, ste tí zákonníci, vy ste tí katovia, ktorí v nočnej dobe hriešne skutky konáte, ktorí bližnému na cti utŕhate, vy ste tí falošní svedkovia, ktorí sa pýchou prehrešujete, hlavu Jeho tŕnim korunujete. Vy opilstvu oddaní Ježišovi žľč a ocot do hrdla

ležete, áno, každý ťažký hriech bok a srdce Ježišovo kopiou preboduje.

Keď vyjavil Boh svätej Terezii čo je hriech, pravila: „Ó, keby mohla vystúpiť na tak vysokú horu, odkiaľ by ma všetci ľudia v širom svete slyšali, nič by nevolala až do smrti, jedine tieto slová: *Ľudia boží, len žiaden smrteľný hriech!*“

Skončím slovami umierajúceho známeho grófa Štolberga. Okolo jeho lúžka shromaždily sa dietky a vnukovia a prosili ho: „Drahý otče, povedz nám ešte niečo dobrého a svätého“. Tu pozdvihnuť umierajúci oči a ruky k nebu a zvolal: „*Moja drahá Matko Božia, i vy svätí anjeli boží, zachráňte tieto dietky moje od smrteľného hriechu! — Udrž ich v milosti svojej pre horké umučenie Kristovo — všemohúci Bože Otče, Bože Synu a Bože Duchu Svätý. Amen!*“

3. Obrat a poznanie seba.

Vtedy vstúpil do seba a riekol: Jak mnohí nájomníci v domě otca můjho mají hojnost chleba a ja tuto hladom hyniem. Luk, 15. 17.

Blahoslavený Peter Gomales bol muž bohatý, nadaný duchom a krásnej postavy tela, ale nežil podľa svojho kňazského stavu, miloval hlučné spoločnosti, zábavy a hry. Zvláštnym spôsobom priviedol ho Boh na cestu ctnosti. Práve o Vianociach bol upozornený, že k vysokej hodnosti je povýšený. Aby ten deň oslávil, dal si osedlať koňa a jazdil cez mesto. Bôdnuť koňa ostrohou. Tento ale bujne sa vzopnul a shodil pána svojho do jamy plnej blata, takže bol celý zablatený a tvár pokaličená. Hneval sa i hanbil. Na to ho ľud vysmieval deti za ním utekaly, a on zahanbený utiekol domov, tam sa hodil na posteľ a riekol k sebe: Tu máš, čo si zaslúžil, tak sa ti svet odmieňa. Takú hanbu, taký posmech utrpieť, a to na verejnom mieste! Ale od dnes pohrdnem svetom a chcem slúžiť Bohu. A skutočne, držal slovo a stal sa svätým.

Často sa to tak stáva, že nešťastie privedie človeka k poznaniu seba a stane sa počiatkom jeho šťastia. Podobne viedlo sa i márnوترatnému synovi. Minulý raz nechali sme ho tam, keď v tej cudzej krajine bola veľká neúroda a vypukol hlad. Slnce páliło ako oheň, potoky vyschly, tráva spálená. Drahota bola veľká, i boháči ju pocítili. Tam na lúke pod uschnutým stromom sedí skrčená ľudská postava, vychudnutá, v handrách zakrútená, oči vpadnuté, a pozerá na ošipané, ktoré tam ležia. Ktože si ty, biedne stvorenie? My ho už poznáme; je to ten márnوترatný syn v službe. To je ten niekdajší pekný mládenec, zdravý, veľmi bohatý, keď zanechal popredný rodičovský dom v zábave. Kde

si to doviedol? Teraz od celého sveta opustený, má čas o svojej biede premýšľať. Takáto *samota*, milí kresťania, je dobrá vec, pri takejto samote sa mnohý človek za hodinu viac naučí, než i v hluku svetskom za mnohé roky. Samota i márnوترatnému synovi otvorila oči a prebudila ho zo spánku hriechu. V srdci jeho zablysklo svetlo milosti božej. Tak máš teda, čo si si zaslúžil, tak sa ti svet odmenil. Kdeže je môj majetok? zostala mi len bieda a opustenosť. *A ktože mi je vlastne tejto biedy príčinou?* Veď som bol doma šťastlivým, nič mi nechýbalo, a tu núdza a bieda, sluhovia pri mojom otcovi majú chleba do sýtosti a ja ani pomyjami ošipaných sa nasýtiť nesmiem — Pre samú rozkoš tela zabudnul úplne na svoju dušu, a i tá, ako telo, je spustošená, zohavená nepravosťami a hriechami. Sám som si pôvodcom tejto biedy! Tak prišiel márnوترatný syn k poznaniu seba, samota ho priviedla k poznaniu biedy, bieda ho zas priviedla k poznaniu vlastných chýb a hriechov. Skúma svoje svedomie, rozpomína sa na nepravosti, ktoré spáchal, na majetok, ktorý premrhal, a na hanbu, ktorú na seba uvalil, a to, že poznal svoje hriechy a uznal svoju vinu, to je už veľký krok opäť k polepšeniu. Bol to volajúci hlas milosti Božej. Ó, už počína nad tebou svať. Áno, dokiaľ hriešnik v svojich ohavnostiach má radosť, dokiaľ sám nepozná klam hriechu, dotiaľ niet nádeje k polepšeniu. Najprv musí seba poznať, aby sa mu stav jeho duše zošklivil. Toto rozjímanie o hriechu nás hrôzou a ošklivosťou naplnilo, dnes jedná sa o to, *poznať, zdá-liž v tom smutnom stave hriechu nenachádza sa i duša naša*, a toto seba poznanie nech bude prvým krokom k polepšeniu a pokániu. — Ponevác ale hriešnik nemôže sám o sebe k tomu poznaniu prísť, jestli ho Boh nenapomáha svojou milosťou, naskytajú sa dve otázky:

- I. *Čo čini Boh, aby hriešnika k poznaniu seba priviedol?*
- II. *Čo má k tomu cieľu sám hriešnik činiť?*

I.

Keď bol človek tak hlboko do hriechu upadol, že v zaslepenosti svojej hriech už ani za hriech nepokladá, keď bol svoje srdce tak od Boha odvrátil, že celé roky by sa bez modlitby zaobišiel, keď diabol tak pevne drží jeho dušu v refazoch ako syna márnوترatného, vtedy by došiel nešťastný človek k tomu stupňu, odkiaľ si už sám pomôcť nemôže, napomôže-li mu zvláštna milosť božia, ako hovorí sám Spasiteľ: „*Žiaden nemôže ku mne prísť, netiahne-li ho Otec môj.*“ — Lež bár by taký človek po mnoho rokoch i na Boha zabudol, Boh zaiste nezabudol na neho, on ho volal, budil zo spánku hriešneho, otriasal dušu jeho, aby otvoril oči a poďíval sa nad jakou priepasťou stojí. — Boh, ako dobrý pastier, hľadá ztratenu ovečku a to rozličným spôsobom.

1. *Najprv volá Boh po dobrom, ku pr. slovom božím.* Jak mnohý, vedený Duchom Svätým, zablúdiť do kostola a pri kázni slyší niečo, čo sa dotklo jeho boľavého svedomia a potom sa pýta, či som ja nie taký, či sa to mňa netýka, či by som už nemal inakší život začať? Ako by slyšal: Hriešniku. povstaň už raz, ruka Pána už je pozdvihnutá nad tebou. Tak ku pr. bol istý otec, ktorý sa spustil Boha, oddal sa opilstvu, trápil svoju ženu a zlý príklad dal dieťaťu svojmu. Mnohé roky sa modlievala matka za obrátenie jeho, ale zdalo sa, že márne. Prichádzala veľká noc, a dcéruška pripravovala sa k prvému sv. prijímaniu. Večer pred týmto dňom padla na kolená a v komôrke, hlasite sa modlila, aby Boh obrátil jej otca, aby sa zriekol opilstva. Otec v druhej izbe počúval a hľa, to ho premohlo, vstúpil do izby, podvihnuť dieťa svoje so zeme a bozkávajúc ho riekol: dieťa moje, modlitba tvoja je už vyslyšaná, tvoj otec už nebude piť, choď spať. A vskutku sa polepšil.

2. Iného zas, ktorý si na svetskej márnosti zakladal, prebudi Boh ako mánotratného syna, že *sa vo svete trpko sklame.* Lebo je to ten diabolský podvod pri hriechu, že zďaleka ti ho ukazuje ako vec nevinnú, sotva ale po ňom siahneš, presvedčíš sa, že je to klam a pocítiš trpkosť a ošklivosť. Je to volajúci hlas boží!

Rytier Roland z Kremony bol raz na kráľovskej hostine. V novom, nádhernom odeve strávil v spoločnosti najvyšších kniežat celý deň a noc hodovaním, hrou a tancom. Keď však neskoro v noci celý unavený sa domov vrátil a videl svoje šaty ošúchané, hovoril sám k sebe: Čo je z tých všetkých rozkoší a radovaníek, z tej nádhery jedál a skvostu! Hľa, smutok nad márnosťou sveta naplnil srdce jeho takou trpkosťou, že druhého dňa navždy opustil svet a vstúpil do kláštora. Podobne niektorému v spovedelnici otvorila sa oči, keď mu kňaz hovorí do duše, že sa rozhodne: „áno, od dneška chcem byť iným“.

3. Mnohý hriešnik tak veľmi ohluchne v srdci, že dobrým spôsobom to nejde, a preto Boh ho zkusuje po zlom; pošle mu do domu križe, súženia, navštívi ho požiarom, nemocou, neúrodou alebo inou nehodou. Mnohého hriešnika, ktorého miera hriechov je doplnená, vytrhne Boh z hluku sveta a uvrhne na lúžko bolestné. Tak jako by mu riekol: „Stoj, ty budeš ležať na lúžku tvojom nemocný, a za ten čas nahliadni do duše svojej. Tam leží nemocný celé dni, mesiace, a keď všetko spí, v dlhej noci bez spánku premýšľa. Napadne mu otázka, prečo som si zaslúžil tú nemoc? čím, čoho som sa dopustil? Čo by sa so mnou stalo, keby ma Pán na večnosť povolal? či nemám dušu svoju už raz dokonale vyčistiť? Takými a inými spôsobami klope, volá, kriehi dobrotivý Boh hriešnika, aby vstúpil do seba. *Čo ale hriešnik?* On si nevšima hlasu toho a nedbá naň. Všetko to volanie odráža sa od zatvrdlého srdca ako hrach hodený o stenu. Málo je tých, ktorí poslúchnu hlas svedomia, vstúpia do seba a rieknu so Šavlom: „Pane, čo chceš teraz, aby činil?“

Ako že to ale, milý kresťane, s tebou stojí? Doista i ty si bol hriešnikom, možno nie tak veľkým, ako márnotravný syn. Netaj a nevyhováraj sa, iste i teba budoval Boh z hriešneho spánku. Či neotriasalo srdcom твоjim slovo Božie, či si nebol nemocný, či ťa neprebúdzala z hriešneho sna vzpomienka na smrť, na súd, na peko? Či ťa snáď Boh nenavštívil nehodou, neúrodou, ztrátou niektorého z твоjich dietok, alebo iným trestom? Viem, že i teba Boh volal, ale ty si nechcel vidieť, ani slyšať, ani rozumieť a poznať prst boží, ale utekal pred Bohom, ako tá ovca ztratená ďalej a ďalej, no Boh ťa zase zastihol, a zase volal — ó dušo drahá, jak dlho chceš takto utekať a vzdorovať Pánu Bohu svojmu?

Jeden závrtdlivý hriešnik vyhýbal sa podobným spôsobom hlasu Božiemu už mnoho rokov. Vyhýbal kostolu, sv. omši, k sv. sviatostiam nepristupoval. — Jedného dňa idúc mestom, počul hlas zvončeka, zľaknul sa, ohliadnuť sa a tu videl kňaza nesúceho velebnú Sviatosť k nemocnému. Závrtdlivec hneď sa skrútil do druhej ulice. Ale sotvá pošiel niekoľko krokov, i ten zvonček ozýval sa za ním v tej ulici. Na to beží rýchlym krokom a skryje sa za vráta jedného domu. Ale práve do toho domu prichodí i zvonček a za ním kňaz s velebnou Sviatosťou. Celý udychčaný uteká hriešnik čo mu nohy stačily po schodách hore na prvé a na druhé poschodie a tam padol na zem pri dverách nízkej izbičky, ale za ním ozýva sa znovu zvonček, už je pri ňom a kňaz mu udeľuje, kľaciacemu požehnanie. A tu pukla sa ľadová koža na srdci jeho. So slzami v očiach zvolal: Ó, Ježišu! ďalej už nemôžem pred tebou utekať a Tebe vzdorovať. Ty si mňa dnes doštilhol a nalezol ztratenú ovcu. Závrtdlivec vstúpil do seba a smeril sa s Bohom.

Povedz mi, milý kresťane, jak dlho utekáš pred Spasiteľom svojim? A on ako verný pastier ide stále za tebou, aj dnes ťa volá, nezavrhuje ďalej srdce svoje pred ním, možno ťa dnes ostatný raz volá!

Gréci mali zlatými literami na chráme napísané: „*Človeče, poznaj sám seba!*“ Preto i ty máš seba samého skúmať a poznať, je to prvým krokom ku sv. pokániu; my také skúmanie svojho života nazývame *zpytovaním svedomia*; je to dôležitá, ale i ťažká vec. Preto budeme rozjímať, čo má *hriešnik činiť, jako má počínať pri zpytovaní svedomia a čoho sa má vystríhať.*

II.

Predne máme vedieť, že *zpytovanie svedomia je tolko, ako dôkladne poznať dušu svoju.*

1. *Predovšetkým sober myseľ svoju.* Jako márnotravný syn vzdialil sa od hluku sveta, podobne i ty vzdiaľ sa niekam stranou do nejakej komôrky a tu zabudnúť na celý ostatný svet, jako by tu bol len Boh ako sudca, a ty pred ním ako obžalovaný. Preto všetci svätí, ktorí chceli svoju dušu sriadiť, vyhľadali tichú samotu. Tak na pr. Mojžiš odišiel na púšť, podobne Eliáš, sv.

Ján a sv. Pavol. Ty nemusíš hľadať púšť, len samotú, keď i tu v kostole. Najprv vyzývaj Pána Boha, aby ťa osvietil, modli sa ako sv. Terezia: „*Ó, Duchu Svätý! tu klačím na kolenách pred Tebou a prosím za pomoc a osvietenie Tvoje, aby seba neposlúchla, lež poznala hriechy svoje tak, jak Ty sám ich vieš!*“

2. Teraz rozmýšľaj kde a kedy si bol ostatný raz pri sv. spovedi a jako si ju vykonal? Rozpomni sa dobre, či niektorá tvoja spoveď bola *neplatná*; rozjímaj, či si sa niečo polepšil. Prejdi desatoro božích a päťoro cirkevných prikázaní, a rozmýšľaj jako si sa proti nim prehrešil myšlienkami, slovami, skutkami a opustením dobrého. Sväté Písmo hovorí, že človek jeden raz musí sa spovedať z každého márneho slova. — Rozmýšľaj, koľko ráz si ten hriech spáchal, ďalej okolnosti hriechu, proti komu si sa prehrešil, či je to bližný, alebo tvoj rodič, komu si ukradol, rodičovi, bližnému alebo snáď v chráme božom. Rozmýšľaj, ohľadom povinnosti stavu svojho, čo dobrého urobiť si zanedbal, jako otec, matka, hospodár, predstavený, konečne vyhľadaj tvoj *najmilší hriech*, ktorý je pánom v tvojom srdci a ktorý tvoje pokánie zkaží.

„Ale“, povieš, „*ó, Bože, ktože môže všetko tak prísne brať?*“ Ó, doista môže, ale mnohí to nerobia, práve pri zpytovaní svedomia sa mnoho chýb dopúšťajú; o nich niečo k vašej výstrahe uvediem.

Sú mnohí kresťania, ktorí pred svojím vlastným svedomím majú ukrutný rešpekt, a hanbia sa ten závoj z duše svojej odhrnúť a do tvári sa jej poďívať. Preto po celý život málo sa starajú, ale či chcú alebo nie, predsa raz účty budú skladať, a na to si nepomyslia! Keď ale raz idú na Veľkú noc ku sv. spovedi, to len s veľkou nechufou robia. Iní veľmi krátko sa chystajú, vyhovárajú sa; veď ja verím v P. Boha, nikoho som nezabil, nikomu nič neukradol a tak z niekoľko všedných hriechov sa priznávajú. Pri tom si ale nepomyslia, že rúhavé reči proti P. Bohu viesť, alebo také poslúchať, nie len zabiť niekoho, alebo hnev, nenávisť, pomsta sú tiež zakázané. Veď apoštol sv. Ján, miláčik Krista Pána, hovorí: „*Jestli hovoríme, že nemáme hriechu, sme lhári!*“

Človek, pokým má nový oblek, vidí na ňom každú škvrnu, jestli je ale viac obnosený, už škvrnu tak nepoznať, preto takému človekovi je jedno, či má na ňom o jednu škvrnu viac alebo menej. Človek chce klamať seba a Boha, ale Boha neoklameš! Slovom na tom najviac záleží, aby si dokonale poznal seba, prísny a verný zpytovaním svojho svedomia, ináč sa nikdy nepolepšíš. V istom meste žil boháč, ktorý v posledný čas svojho života na majetku upadával a príčinu tomu nevedel vyskúmať. Nebol hráčom, pijanom, mánotratníkom a zo dňa na deň chudobnel. Sťažoval sa priateľovi, a ten mu dal nasledujúcu radu: Kúp si lampáš a zapáľ v ňom sviečku a zavčas rána a zas neskoro večer obzri si celé gazdovstvo, kuchyňu, čeladník, sypáreň, stodolu, slovom všetko. Boháč držal to za poveru, za-

smial sa, ale poslúchnuť. Neskoro večer pochodil tak všetko a hľa, v čeladniku našiel paholkov a slúžky, ktorí si popíjali, v kuchyni sa pražilo a varilo, v stodole sám jeho syn sypal obilie do vreca, a chcel ho predať krčmárovi. Gazda slova nepovedal. Všetci sa ho naľakali ako nejakej mátohy. Včas ráno zase tak všetko pochodil, ale tu zas všetko spalo a musel ich budiť do práce. Len krátky čas vykonával túto prehliadku svojho domu a šťastie sa mu opäť vrátilo. Podobným hospodárom duše svojej má byť každý človek a od dobrého skúmania svedomia závisí, aby bol časne a večne blažený.

A preto nechodte dnes, milí kresťania, okolo *trpiaceho Ježiša* bez povšimnutia, ale vidte, jak je zranený na celom tele a s ťažkým križom ide na Kalváriu. I vy plačete nad ním ako tie ženy jeruzalemské, ale on vám privoláva: „*Neplačte nado mnou, skúmajte a poznajte hriechy vaše, ale plačte nad sebou a nad dieťkami vašimi!*“

Kto by myslel, že také zpytovanie je nemožné, pre toho je ešte iná pomoc.

Maria Egyptská bola za mladý veľkou hriešnicou, všetkým roztopašnostiam oddaná. I počula, že v Jeruzaleme bude na povýšenie sv. križa veľká slávnosť, ku ktorej sa mnoho ľudí zo všetkých strán sveta síde. I vybrala sa na cestu nie síce z pobožnosti, ale zo zvedavosti vidieť križ Ježiša Krista. Ale čuj! pri bráne kostola ju voláka tajná moc držala. Tri razy sa pokúsila, a nedalo jej prah prekročiť, v tom sa zahanbila a musela odísť. A hľa, to jej otvorilo oči a pochopila, že ohavnosti a hriechy jej bránia vstúpiť do chrámu. Celá užalostnená odišla na samotné miesto, kde sa nachádzal obraz Panny Marie, tam padla na kolená a sa modlila, oplakávajúc svoj hriešny život, sľúbila polepšenie, že svet opustí. Modlitbou posilnená šla teraz hriešnica a voľne vošla do chrámu. A keď uctila sv. križ, vrátila sa ku obrazu Panny Marie a prosila ju, aby jej teraz ukázala cestu k novému životu, slyšala hlas: „*Keď za Jordán pôjdeš, tam pokoja nalezneš.*“ — A 17 ročná hriešnica išla ta a v púšti zajordánskej, v prísnej kajúcnosti strávila úplných 47 rokov, a Boh ju čo svätú, ku sebe povolal.

Hľa, tak ako tejto hriešnici otvorila matka Božia oči a vyprosila jej milosť pravého pokánia, podobne učiní i tebe. Nuž choď len, hriešnico, choď k Matke Božej, a keď si nevieš rady s hriešnou dušou svojou, sver sa Marii, sver sa a pros. Ona ti iste pomôže na cestu pokánia. A nie len tebe, ale nám všetkým, a aby dobrý Boh tak učinil, volám s pokorou:

„*Pane, otvor oči týmto, nech vidia dušu svoju!*“ Sním slepotu, klam a faloš z jejich svedomia, ktorá by ich do spánku pekelného doviedla. — Ó, prosím, Pane, vzbud' v nich hlas svedomia, nech im vo dne, v noci nedá pokoja, a prv neprešane, až vstúpia do seba, až poznajú seba, uznajú hriechy svoje, ako ich Ty poznáš, a nech nastúpia odhodlane cestu pravého pokánia, ktoré jedine uvedie ich k Tebe, v radosť večnú. Amen.

4. Lútosť a rozhodnutie.

*Vstúpil do seba a riekol: Vstanem
a pôjdem k svojmu otcovi.*

Luk. 15, 17, 18.

Sv. Ansgar, apoštol severnej Európy, mal vo svojej mladosti nasledujúci sen: Zdalo sa mu, že blúdil pustou krajinou a zaviazol do močiara, z ktorého s veľkým namáhaním sa chcel vyslobodiť. Za močiarom ale videl peknú krajinu, celú kvetami vysadenú, kde sa veľké množstvo krásnych panien v bielom rúchu prechádzalo. Ihneď poznal medzi nimi bl. Pannu Mariu, kráľovnu nebies, a zosnulú matku svoju. I chcel k nej ísť, ale nemohol nohu z bahna vytiahnuť, nad čím sa rozplakal. Tu riekla k nemu najbl. Panna: „Synu môj! jestli sa chceš k matke dostať, musíš sa najprv obrátiť a zanechať svoje chyby a hriechy, do ktorých si zabrdnul. Buď len poslušným, mravným dieťaťom, a tak po čase k nám prídeš! Malý Ansgar porozumel tomuto snu. Porovnajúc krásu tej krajiny, kde Pannu Mariu a matku svoju videl a to ošklivé bahno, ktoré mu prekážalo k nim sa dostať, pochopil, že je to jeho dosavadný rozpustilý život. A hanbil sa sám pred sebou. Odložil svoje chyby a stal sa časom horlivým apoštolom viery Kristovej a neskoršie svätým.

Podobne učinil i náš márnотratný syn, ktorý, ako sme slyšali: biedou a veľkým hladom dohnáný, vstúpil do seba, premýšľal o svojom smutnom stave, a o jeho príčine. Rozjímal v samote a vtedy poznal, jak zradný je svet, ktorý ho oklamal, o všetko pripravil, skoro o život. Bola to prirodzená bolesť. Hnevá sa na zradný svet, cíti v sebe ošklivosť nad spáchanými hriechami a ľutuje, že si z tej biedy pomôcť nemôže. Konečne vidí v duchu prísnu tvár svojho otca, ktorý mu výčitky činí: Ty si ten, ktorý si tak bohaprázdne premarhal svoj podiel, zneuctil meno moje a hanbu urobil. Kde sa má obrátiť? Nebol ešte spustlý, jeho srdce nebolo zcela zkazené, lebo bola v ňom ešte dobrá iskra, pretože bol v mladosti dobre vychovaný. Prišiel mu jeho detinský život na myseľ. Pamätal na matku, ktorá ho k modlitbe priučala. Blažene som žil v dome rodičovskom, s matkou som chodieval do chrámu, jak šťastlivý som bol vtedy a teraz som žobrák, handrami zahalený, pastier ošípaných, a zatým slzy zalialy oči jeho, plače nad ztrateným domovom, a volá: Kto dá hlave mojej vody a očiam mojím studnicu slz, aby dňom i nocou umýval neprávosť svoju? Ach, keby som to mohol napraviť, čo som zlého učinil. Ó, Otče drahý, keby mi ešte raz bolo popriano vidieť tvoju tvár, s tebou sa tešiť, veď ty si ma veľmi miloval, veď ani meno tvoje neopovážim sa vysloviť, tvoj nezdarný márnотratný syn!?

Tak asi vzdychal úbohý, a oči svoje v tú stranu obracal, kde ležal jeho rodičovský dom, to bola tá dokonalá lútosť. O nej píše sv. Justínian: „*Lútosť je matkou milosti, nádejou po-*

bl dilých, nebetským lekárstvom, prameňom nového života a prostrednicou medzi Bohom a ľuďmi.“ A dokým ten márnotravný syn svoje hriechy oplakáva, učme sa z toho, že i my hriešnici, jestli chceme, aby nám Boh odpustil, *musíme za naše hriechy ľutovať. A jaká má byť ľútosť naša?*

Teba ale vzývam za naše hriechy, umierajúci Ježišu! učiň, aby studené srdcia hriešnikov rozohriate boli k ľútosti, bez ktorej niet odpustenie. Sv. Petre, sv. Maria Magdalena, naučte nás ľutovať za hriechy!

I.

1. Keď hriešnik bedlivým zpytovaním svedomia poznal svoj vnútorný stav a ťažké svoje poklesky, to poznanie musí mu ísť ku srdcu, t. j. musí si svoje hriechy zoškliviť, a ľútosť mať nad tým, že ich spáchal. Lebo ľútosť k sviatosti pokánia je tak *veľmi potrebná, že bez ľútosti k odpusteniu hriechov žiadnym spôsobom sa dôjsť nemôže.* Cirkev sv. nás učí, že všetko ostatné dá sa v páde potreby niečim nahradiť, ale *ľútosť ničím.* Tak na pr. jestli hriešnik nemôže sa pre slabú pamäť na niektorý hriech rozpomätať, alebo nemôže-li v nešťastí alebo náhlejši smrti už svedomie zpytovať, ani z hriechu sa viac vyspovedať. Boh mu predsa odpustí, jestli len má dokonalú ľútosť, a pri spovedi svoju žiadosť na javo dal. Ale naopak ľútosť sa nedá ničím nahradiť. Preto pochopíte, m. k., prečo riekol Dávid: *Ustávam v mojom trápení, ložu svoju každú noc plačom umývam, slzami posteľ máčam.*

2. Neklamte sa ale, m. k., nie je to pred P. Bohom všetko ľútosť, čo vy za to držíte, ba i mnohé prelievanie slz je zlé a neúprimné, preto potrebné je vedieť, čo k pravej ľútosti prináleží. Preto nedomnievaj sa, že to dostačí, keď sa po spovedi modlitbu „*ľútosť*“ z knižky pomodlíš, za všetky vedomé i nevedomé hriechy, kdežto pri tom srdce tvoje o ľútosti nič nevie. Máš vedieť, že Boh hľadá práve na srdce kajúcnika, taktiež že sa mu nič tak neprotiví a nehnusí ako podobné farizejské pretváranie. Preto v *duši svojej, srdci svojom* a nie len na jazyku musíš mať tú bolesť nad tým, žeš' Boha obrazil. Sv. Ján Zlatoústý píše: „*videl som mnohých, že sa postili a plakali a v prsia sa bili, človek by dľa zovňajška súdil, že sú plné ľútosti a hľa, všetko to počínanie bol len klam.*“

3. Ďalej, aby bola ľútosť pravá, musíme *želiť nad všetkými svojimi hriechami, žiaden nevynechať.* My musíme sa smieriť úplne s Pánom Bohom. Lebo pri mnohých ľuďoch usadí sa v srdci, zvlášte obľúbený hriech ako pijavica, že sa mu zdá, ako by bez neho nemohol ani žiť. Kdežto jestli neľutuje za všetky hriechy, ľútosť je neplatná.

4. Potom keď niekto i v srdci ľutuje za všetky hriechy, na tom je ešte nie dosť, lebo jedná sa o to, *čo ho k ľútosti pohlo? z jakých pohnútok ľutuje hriechy svoje?* A tu je potrebná veľká pozornosť.

Tak mnohý hriešnik prichádza časom ako márnotravný syn k tomu poznaniu, že ak zle robil, keď sa o česť, dobré meno, zdravie a majetok pripravil, a to sa ho tak dotkne, že za hriech ľutuje a sám nad sebou plače. M. k., to je prvý a najnižší stupeň ľútosti. Tak ľutoval na pr. kráľ Antioch, keď za veľké ukrutnosti, ktoré na židoch vykonal, bol od P. Boha ťažkou nemocou trestaný, že za živa jeho telo hnilo. Vstúpil do seba, sľuboval, že im nový chrám postaví, zlatom ozdobí. A či došiel k odpusteniu? Nie, a prečo? ponevác ľutoval za hriechy len k vôli sebe, že mu nemoc a bolesti zapríčinily. To je zlá ľútosť.

Vyšší stupeň pohnútok je, keď spomína, že hriechami svojimi obrazil P. Boha na nebi a jeho spravodlivý hnev na seba uvalil, že nebo ztratil a peklo zaslúžil, a to je *druhý stupeň ľútosti*, lebo tu už hriešnik berie ohľad na Boha a večnosť a to stačí k odpusteniu hriechov; ale, čo je vlastne pohnútkou jeho ľútosti? — Strach pred pekelným trestom, ale, ako zkušenosť učí: Ľútosť z púheho strachu pred peklom nemá stálosti, preto duša Bohu oddaná nezostane na pol ceste, ona povznesie sa hore k trónu Boha všemohúceho, vrhne sa na tvár k nohám svojho dobrého Otca, ktorý ju tak miloval, a i teraz miluje, ľutuje za hriechy svoje, viac než keby celý svet i život svoj ztratila, — a to je ten tretí stupeň ľútosti: *ľútosť dokonalá*.

Keď teda ľutujete za hriechy svoje, ľutujte tak, že ste P. Boha obrazili. *Však ako môžeme takú dokonalú ľútosť v sebe vzbudiť?* K tomu potrebná je milosť Božia, preto po zpytovaní svedomia proste P. Boha, aby vám udelil dar pravej ľútosti.

Čítame, že sv. *Karol Boromejský* klačal na kolenách mnoho ráz i tri hodiny, prosiac Boha za úprimnú ľútosť, a potom činil v duchu troje zastavenia, a síce v pekle, v nebi a na Kalvárii. Kto sa chce naučiť pravej ľútosti, poď a nasleduj toho svätého.

Najprv sostúpil v duchu do pekelnjej priepasti, a tu rozjímal o tých hrozných mukách večného ohňa, ktorý je ustanovený k potrestaniu hriešnikov. Ó, dušo kresťanská, zdáliš i ty si nezaslúžila už sto ráz tohoto trestu v pekle? Ó, rozváž len, ako by ti tam bolo?

Z pekelnjej priepasti vystúpil sv. Karol do nebies a rozjímal o tej radosti, ktorú požívajú blažení nebešťania v spoločnosti a v priateľstve samého Boha. Hľa i teba, dušo kresťanská, čaká táto radosť od vekov ti prichystaná, ale ty si ju, ako niekdy Ezau svoje právo prvorodenstva, dal za mysku šušovice, tak i ty si predala svoj nebeský raj diabľovi za okamžik rozkoše. Aj dobrý pastier, ztratiac jednu ovцу, plače nad ňou, ty by si plakať nemala, keď ztratiš večné blahoslavenstvo?

A teraz poď ďalej za sv. Karolom na tretiu stanicu, — na *vrch Kalvárie!* Tu si predstavil Spasiteľa svojho celého umučného od hlavy až do nôh a zvolal: Pozrite, ľudia, toto je dielo mojich hriechov. Hriechy moje tak zranily a usmrtily Ježiša! On prišiel mňa hľadať a spasíť, a ja som mu lásku splácal vždy

novými a väčšími hriechami. — Julius Caesar, víťazný vodca Rimanov, bažil po tróne cisárskom. I sprisahali sa jeho nepriatelia proti nemu a roku 44. pred narodením Krista P., keď vošiel do radného domu, vrhli sa sprisahanci proti nemu. Caesar vytasil meč a bránil sa proti ním údatne, spatrac ale medzi vrahmi Bruta, ktorého ako bedáka sa bol ujal a dobrodením obsypal, miloval ho ako úprimného priateľa a videl stáť s dýkou proti sebe, zvolal bolestne: „I ty, synu môj Brute?“ Potom viac sa nebránil, ale plášťom zakryl svoju tvár a mŕtvy klesol na zem. Nie dýka, lež čierny nevďak Bruta prebodnul srdce jeho. Či si i ty tak, m. k., s Ježišom neurobil? Vieš kto ho ukrižoval? On umierajúc, ako by k tebe volal: I ty, synu môj, i ty, dcéro moja? či si nie medzi mojimi nepriateľmi?

Keď jeden raz na rozkaz Boží Mojžiš palicou udel na skalú, čerstvá voda z nej tiekla: preto jestli umierajúci Ježiš tvoje srdce k ľútosti nad hriechami nepohne a nerozplače, tak je ono tvrdšie ako tá skala, a takú ľútosť žiada od nás P. Boh, a slzy tejto ľútosti sú vzácnejšie, nežli perly.

Lež plakať máme nad tým, že hriešnici tak málo plačú nad hriechami svojimi; v spovedelnici ťažké svoje hriechy odriekajú bez citu akoby niečo obyčajného vyprávali. My však pôjdeme ešte o krok ďalej. Ohliadnime sa na márnotravného syna a pozrime čo ešte sa má k ľútosti pripojiť.

II.

Celý skrušený, oči plné slz, je ešte náš márnotravný syn pri svojom zamestnaní, pri pasení ošípaných. Plačom si trochu uľahčil srdcu a do budúcnosti pohliadnul. Čo tedy? má tu zostať, alebo domov sa vrátiť? *Vrátiť sa k otcovi?* Rozmýšľa. Pôjdem k nemu, padnem na kolená a poviem: Otče môj, a potom vyznám mu všetko! Poznám ho, ja viem, že mňa nezavrhnú, a sľutuje sa nado mnou. Áno, *vstanem a pôjdem k otcovi*. Zaradoval sa, jak šťastlivý si synu, že si poslúchnul! *A už vstal a šiel.*

„*Vstanem a pôjdem k otcovi nazpäť!*“, to je, m. k., ovocie pravej a úprimnej ľútosti. A tak musí urobiť každý kajúcnik. Keď ľutuje za hriechy, musí mať to prianie, bársby sa nikdy neboly staly; a že sa ich budúce vystríhať bude. Toto nazývame *opravdivé predsevzatie*, ktoré k ľútosti má byť pripojené.

Nie je to tak ľahko, ako si človek myslí. *Hriešnych zvykov* sa človek ťažko zbaví. K hnevu si náchylný, nedá sa len tak ľahko odbiť, ty chceš márnivosť odolať, žiadosť tela prevládať, opilstva sa celkom zrieknuť, rádovanky a rozkoše zanechať? A čo ty povedia kamaráti? Ale i diabol doráža na hriešnika. Pred hriechom mu šeptal: to je maličkosť, to ty Boh snadno odpustí, keď sa ale chce obrátiť, volá mu do ucha, ty chceš odpustenie? Povstať už nemôžeš. Koľké roky si už nebol pri spovedi, či by si sa nehanbil hriechy kňazovi vyjadriť, čo si o tebe mysliť bude? — Jestli, hriešniku, ľutuješ, nedaj sa naľakať, neroz-

mýšľaj mnoho, ešte dnes sa rozhodni a riekní: *Vstanem a pôjdem k otcovi*. Lež pamätuj, že sľub činiš p. Bohu, musí to byť pevný a opravdivý. Nesmieš byť trstinou vetrom sa klátiacou, musíš byť odhodlaný, aby si sa tých hriechov, ktorých si sa jednúc odrieknul, viacej nedopustil.

Pamätaj len, akými stálymi boli sv. mučeníci. Či ideš, milý kresťane, s takým predsavzatím ku sv. spovedi? Pozri učeníkov Pána tam na hore Olivetskej. Ježiš v smrteľnej úzkosti klesá k zemi a učeníci driemajú. Pán vstáva a k modlitbe ich upomína: „Bedlite a modlite sa!“ Keďže driemali, zahanbia sa. Áno, budeme bedlití, hovoria, ale nemajúc pevnej vôle, upadajú do predošlého spánku. Tak sme i my hriešnici. Dnes sa prebudíme zo spánku hriechu, vzchopíme sa k lepšiemu životu, ale pri prvej príležitosti už opäť späť klesáme, a to je polovičatý stav, na obidve strany sa kloniaci, čo Boh veľmi nenávidí, a hovorí: *znám skutky tvoje, že nie si ani studený ani teplý, ale že si vlažný, vyvrhnem ťa z úst mojich!* Umieň si, človeče, málo, ale čo si si umienil, *v tom buď verný a pevný*. — Pravda, i to predsavzatie nestojí nič, jestli ho nenásledujú *dobré skutky*. — Je to falošné pokánie.

I Faraon, keď Boh bil Egypt trestami, sľuboval, že ľud prepustí, ako sa ale trest pomínul, už nechcel ani o tom slyšať. Čože to platí v takej dôležitej veci sa pretvarovať, čože to značí pri takom človekovi? Celé pokánie, je len pretváranie. Tam kľáči hriešnik pri spovedelnici, sľubuje polepšenie svojho života a so-tva výnďe z kostola, už je taký, ako bol predtým. Tak falošne robil Tiruž, perský kráľ. Ten prisahal Rimanom, že viac neprekročí so svojim vojskom hraničný kameň. Ale nemal pokoja po vojne. O krátky čas prestúpil so svojim vojskom hranice, ale aby nejednal proti prísaha a svojmu svedomiu, vykopal hraničný kameň a viezol ho všade pred vojskom a tak išiel ďalej, ale vojsko bolo vždy za hraničným kameňom.

Aby bolo tvoje predsavzatie tak pevné a stále, máš si ho častejšie, trebárs i denne, opakovať a obnovovať. Jako na klinec, keď sa má pevne v zdi (v múre) držať, čím viac ráz ho kladi-vom udreš, tým hlbšie vniká do múru, tak i to predsavzatie ča-stejšie obnovované, hlbšie vniká do srdca. Sv. Rozália, keď opustila svet a odhodlala sa v skalnatej jaskyne žiť, napísala u vchodu tieto slová: „*Ja Rozália, dcéra Sinibalda, zvolila som si z lásky k Pánu Ježišovi túto jaskyňu za obydlie*“. A keď pokuši-teľ na ňu doliehal, aby sa vrátila zas medzi svet, pohliadla na nápis a čítala svoje predsavzatie a vždy zapudila od seba zlé pokušenie.

Často sa modli *k Bohu za stálosť a soťrvanie v dobrom a chráň sa úzkostlive príležitosti ku hriechu*, t. j. tých osôb, miest a spolkov, kde a s kým si obyčajne hrešieval. Ja sa už premô-žem, riekneš, nie tak ale ako Pán hovorí: „Kto nebezpečenstvo vyhľadáva, zahynie v ňom a pohoršuje-li ťa tvoja ruka, radšej ju otni, nežli by si mal zhrešiť“.

„Roku 1812 vodrali sa Francúzi do majetku istého sedliaka v Rusku a všetko mu pobrali, ostatné znivočili. Rus sa na to chladne prizeral. Tu ho chytil Francúz za ľavú ruku a uhlom mu na dlaň napísal: N. Rus sa spýtal, čo to značí a vojak mu vysvetlil, že: Napoleon! od dnes že je poddaný cisárovi Napoleonovi. Tu zablesklo sa oko Rusa, i vzal sekeru a odťal si ľavú ruku s literou N., hodil ju Francúzom hovoriac: vezmite si vaše písmo, ja som s telom a dušou oddaný môjmu cisárovi. Tak i ty, kresťane, riekni: Radšej umrieť, nežli zhrešiť.“

Teraz už vieš, kresťane, čo od teba žiada Boh. Po prvé *uprimnú ľútosť a pevný úmysel nikdy viac nehrešiť*. Takto nás učí dnes obraz márnotravného syna. Pomysli si na *trpiaceho Ježiša*. Sprevádzať ho v duchu na smutnej ceste a pripomeň si, čo sa mu tam bolestného prihodilo. Spomnime jeho troje padnutie na zem. Prvý pád mu spôsobil prvý tvoj smrteľný hriech, ktorý si spáchal; druhý raz padnul na zem, že si sa po spovedi vrátil do predošlého hriechu; však ale na tom nebolo dosť, hľa, tŕnim korunovaný, do krvi ubitý, polomŕtvy padá Ježiš po tretí raz k zemi a on ti privoláva, aby si už hriech nechal. Odriekni sa hriešneho života, on ti pomôže, riekni: „Vstanem a pôjdem k otcovi“. „*Lebo veď hrešiť je ľudské, v hriechu ale zotrvať, diabolské*“. Preto prv, nežli sa vzdiališ odtiaľto, riekni úprimným srdcom so mnou: *V mene ukrižovaného Ježiša sľubujem a zapri-
sahám sa dnes za všetky hriechy ľutovať a z nich sa vyspovedať,
srdečne za ne ľutujem a budúce nikdy dobrovoľne hrešiť nebudem*. K tomu mi na prímluvu Panny Marie dopomáhaj troj-
jediný Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svätý. Amen.

5. Vyznanie.

*Otče, zhrešil som proti nebu i pred
tebou; už nie som hoden volať sa
tvojim synom.* Luk. 15, 12.

„Vstanem a pôjdem k Otcovi“, hovoril sám k sebe márnotravný syn ako sme naposledy počuli, a keď nebudem smieť bydlieť v dome otcovskom, ktorý som ľahkomyseľne opustil, chcem aspoň na blízku zomrieť. Tu nezostanem. A tento spasiteľný úmysel hneď i uskutočnil. Vstal a vydal sa na cestu bez meškania; neodkladal na zajtrá. Išiel, ale v jakom biednom stave, bez pokrmu, bez peňazí, v otrhaných šatoch, v horúčosti, zas v daždi a okrem toho v bázni a strachu, čo mu asi otec povie? Mal dobré predsavzatie, ktoré ho mocne povzbudzovalo a dodávalo chuti. A keď večer došiel k jednému vršku, odtiaľ neďaleko už vidí pred sebou v peknom údolí veľkými palmami obladený svoj rodný dom. Slniečko už zapadalo, trochu postál, kľakol na kolená, soplal ruky, slzy sa mu rynú z očí a syn

ztratený sa modli: *A čo v ten čas otec?* Ach, i dobrý otec hľadá po celý ten čas svojho syna. Deň po deň dochádzal na cestu a pozeral vôkol všetky kraje, či ho nevidí prichádzať. I dnes ho vyzeral. A hľa, tam z vŕšku ide nejaký pocestný, v ktorom poznal, že je to jeho nezdarný syn. Ani nečaká, kým dôjde, lež beží mu v ústrety, čo len staré nohy stačia a otvára mu svoju náruč, hoci ho vidí i biedneho, výčitky mu nečiní. Otec na všetko zapomnel. Syn padá k jeho nohám a hovorí: *„Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou, už nie som hoden volať sa твоjím synom.“* Syn sa nevyhovára, že ho nešťastie potkalo alebo že ho falošní priatelia sviedli, on úprimne sa priznáva, že zhrešil a síce skrúsené a pokorne to vyzná, nie som hoden volať sa твоjím synom. Hľa, tak nám vypráva náš Spasiteľ návrat márnotravného syna. Jako ten otec v našom vypravovaní, tak úprimný a milosrdný je i Otec nebeský ku kajúcnikovi: *„Živý som ja, hovorí Pán, nechcem smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a živý bol.“* On s otvoreným náručím čaká, ale od každého žiada vyznanie hriechov.

O tomto dôležitom predmete budeme dnes rozjímať a síce:

1. Prečo a ako sa máme spovedať a 2. jakých chýb sa pri tom máme vystríhať.

I.

Čo sme doteraz uvažovali: poznanie zlosti hriechu, zpytovanie svedomia, ľútosť a pravý úmysel, to všetko je len príprava, teraz nasleduje, aby kajúcnik skutočne odprosil urazeného Boha a tiež sa priznal ku hriechom svojim.

Ale tomuto mnohí nechcú porozumieť! Až dotiaľ by išli voľne za márnotravným synom, ale tento krok, *tá spoveď*, tá je im ohromná skala na ceste, a žiaľ Bohu, skutočne na tomto kameni rozbijú sa tak mnohé započaté pokánia. *A predsa, m. k, tak to musí byť!* Každý hriešnik sa zo svojich hriechov musí vyznať, alebo tu na zemi dobrovoľne spovedelníkovi alebo tam vo večnosti nútene pred súdom. Kto sa však nespovedá na zemi, bude sa jeden raz spovedať pred Bohom, pred všetkými anjelmi a pred všetkými svätými, *lebo to tak sám Boh chce a Ježiš Kristus Jeho Syn jednorodený to bol tak ustanovil.*

Rozvažuj, m. kr., Kristus Pán prišiel na svet, aby nás spasil. Ktorá ale že bola tá najboľavnejšia rana človečenstva? *Bol to hriech* a je až po dnes. Akože sa zbavíš hriechu, keď ťa na tvojom srdci hryzie? Plač nad hriechami, smer sa s bližným, nahraď učenú škodu, však pri tom nemáš istoty, či ťi tie hriechy i Boh odpustil. Túto istotu nám Kristus Pán zaopatril, keď ustanovil prostriedok k odpúšťaniu hriechov, hovoriac k apoštolom: *„ktorýmko.vek odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým zadržíte, zadržané sú“.* Aby ale kňaz, ako nástupca jeho mohol rozhodnúť, či zasluhujeme odpustenie alebo nie, vopred musí znáť naše hriechy, a keďže je on nie vševedúci, nezbyva nič iného,

ako hriechy svoje mu sdeliť, t. j. vyspovedať sa. Myslím, že nemôže byť nič jasnejšieho ako to. Z toho ale nasleduje: že *spoveď je ten jediný a riadny prostriedok k dosiahnutiu odpustenia hriechov od Boha* a tiež, že kto po krste svätom ťažko zhrešil, bez spovedi nemôže byť spasený. Takto nepozostáva hriešnikovi nič iné, alebo spoveď alebo peklo. Ako sa môžeš sprostiť hriechov, to nezávisí od ľubovôle tvojej. Ty žiadaš sa od hriechov oslobodiť a k tomu P. Bohu podmienky chceš činiť!

Niektó na to hovorí: *mne je spoveď netreba*; ja miesto kňazovi sa pod širim nebom vyspovedám, veď Pán Boh vie, aké hriechy mám. Oni si spoveď za ťažkú držia, aby sa snížili a hriechy svoje pred kňazom vyznali, takáto *spoveď je im obtížna*. Keby ale vedeli, ako *to bývalo za prvých dôb kresťanstva*, kde mnohí hriešnici verejne a nahlas všetkým ľuďom, dľa prísnych kajúcich zákonov v chráme z hriechov sa vyznávali a verejné pokánie činili. Rozdelení boli na štyri triedy. Prvej triedy boli takzvaní *plačúci*. Títo boli vylúčení z kostola a smeli len pri bráne stáť, v tmavom rúchu, s hlavou popolom posypanou a vchádzajúcich do chrámu o prímluvu prosili. Druhej triedy boli tí, ktorí po ustálenom čase smeli do chrámu vstúpiť a len pri dverách sv. omšu až po evanjelium slyšať, a potom sa museli z chrámu vzdialiť, títo boli *poslúchajúci*. Tretej triedy boli tí, ktorí v tom oddelení ukázali zvláštnu kajúcnosť a mohli vstúpiť medzi *klačiach*, kde biskup na nich skladal ruky; konečne v štvrtej triede *stojáci*, ktorí smeli byť medzi ostatnými, ale obetovania a sv. prijímania nesmeli sa zúčastniť. A keď sa pýtate, jak dlho trvalo také pokánie? Ten, kto potupil svojich rodičov, činil pokánie tri roky, kto proti nim ruku pozdvihнул, sedem rokov, za krádež a cudzoložstvo 10 rokov, za vraždu po celý život. Vidíte, v ten čas ešte vedeli kresťania, čo značí ťažkým hriechom Boha obrázať, a preto ochotne sa podrobovali všetkému, čo im Cirkev za podmienku odpustenia uložila.

Najmilejší, to už bolo pokánie! Čo je spoveď, akú Cirkev sv. od nás žiada? Ona žiada, aby si sa zo svojich hriechov vyznal kňazovi, ako ten márnotravný syn.

Úprimne. Keď si klakneš pred spovedelníkom, pamätaj, že klačíš pred námestníkom Kristovým, ktorému máš otvoriť celé svoje srdce, aby ho poznal, čo mu chybí.

Skrúšene, t. j. vyznať hriechy opravdivou ľútosťou a uponížením seba, lebo hriechy bez ľúlosti vyznávať znamená, ako povedať hriechy a nie sa spovedať, hovorí pápež Mikuláš. Sv. Františkovi Saleskému spovedal sa jeden hriešnik z mnohých a ťažkých hriechov, ale tak chladne a bez citu, ako by z cela všedné veci vyprával. Sv. František začal horko plakať. Kajúcnik sa diví tomu a pýta sa ho, prečo plače? Svätý mu odpovedal: Plačem, lebo ty neplačeš. A to hriešnika pohlo.

Pokorne. Vo spovedelnici sme všetci rovní, sme všetci žobráci prosiaci Boha o milosť a odpustenie. Tomu dobre rozumel Ludvik IX., kráľ francúzsky. Spovedal sa každý piatok a

hovorieval svojmu spovedelníkovi: Otče môj duchovný, prosím Ťa, nepozerať na moju dôstojnosť, ale na moje hriechy!

Úplne, t. j. vyspovedať sa zo všetkých hriechov, ktoré si pri zpytovaní svedomia poznať, s udaním počtu a jejich okolností.

Toto všetko od teba žiada P. Boh a za to ti odpusti tvoje previnenie. Akože môžeš povedať, že spoveď je ťažké bremeno pre hriešnika, ba áno, môžeš ďakovať Pánu Bohu, že tak ľahkú podmienku ustanovil k dosiahnutiu odpustenia hriechov. K tomu si ešte uistený, že ten spovedelník je prísne zaviazaný, že čo mu vyjaviš, úplne musí všetko zamlčať, ináč by veľkému trestu nevyhnul. Preto neodkladaj nikto so sv. spoveďou, vykonaj ju čo najskoršie v tomto pôstnom čase. Nehovor nikdy, nie mi je náhlo, som ešte mladý a k tomu zdravý. Keď si i mladý, ale na duši si možno starý hriešnik. Nie ti je náhlo? Čím ďalej to necháš, tým viac sa ti hriechy zažerú do tvojej duše, jako hrdza do železa, že to sa potom ťažko dá napraviť. A či to máš čierne na bielom, že tak dlho žiť budeš? Či máš nejaké pismo, že Boh bude ti tak čakať rok po roku ako sa tebe ľúbi? *Preto neodkladaj so spoveďou!*

Roku 1851. slávil istý mládenec svoje sv. prijímanie, pri ňom si zaumienil, že dopustí-li sa ťažkého hriechu, ten samý deň, prv nežli by si ľahnul, pôjde ku sv. spovedi. Po niekoľkých mesiacoch sa mu to nešťastie prihodilo, že zhrešil. Bola práve sobota, už podvečer, zlý čas a kňaz býval v druhej obci. Mladík chcel spoveď odložiť na druhý deň, ale vnútorný hlas mu nedal pokoja, preto vstal a vybral sa na cestu, aby pri kňazovi odbavil spoveď. Na zpiatočnej ceste dobehol jednu známu ženu, ktorá sa ho s podivením pýtala, odkiaľ tak neskoro ide. S veľkou radosťou jej všetko vyprával a doložil, že teraz bude spokojne spať, lebo sa s Bohom smeril. A skutočne spal ticho, spal ešte, keď už slniečko stálo vysoko na nebi, matka ho volala, ale on neslyšal jej volanie, a keď neskoršie ho chytila za ruku, ruka bola studená, lebo cez noc zomrel. A ty, krehké stvorenie, či by sa to i s tebou nemohlo stať? Nežartuj s odkladaním, nevyhýbaj spovedelníci, ale vykonaj to, pokiaľ máš čas, pokiaľ si zdravý a máš príležitosť.

Keďže sú ale tieto veci zreteľné, mnohým sú nie po chuti, lebo sú mnohí kresťania, ktorí na spoveď zapomínajú alebo ju neplatne vykonávajú.

II.

Človek by ani neveril, ale skutočne tak sa to má, že čím vznešenejšia je nejaká vec a človekovi prospešnejšia tým viac má nepriateľov a tak je to i so spoveďou. Veru spoveď má mnoho odporcov, ako 1. takí, ktorí ju v nevere celkom zavrhnú, alebo 2. pýchou a falošným studom svedení, neplatne, svätokrádežne spovede vykonávajú.

1. Diviť sa musíme, keď počujeme, čo neverci o sv. spovedi vymýšľajú a nalúhajú, aby človeka od sv. spovedi odpudiť mohli, kde medzi iným hovoria, že *spoveď sami kňazi vymysleli, aby tajomstvo človeka poznali.*

Veru, m. kr., o tejto bôhaprázdnej zlosti zbytočne je niečo prehovoriť, keby mnohí nepoužili to ako výhovorku, že preto k spovedi nejdu. Už vieme, že spoveď je od Krista Pána ustanovená, lebo tak ju už apoštoli a prví mučeníci spomínajú a tých nikto nebude z podvodu obviňovať, lebo všetko, čo učili, za to i život svoj položili. Že spoveď bola už od začiatku, to svedčia rímske katakomby, kde sa kresťania pred pohanmi ukrývali. Tam sú obrazy, ktoré sa vzťahujú na sviatosť pokánia, tiež spovedelnice v skale vykresané a našim úplne podobné a tak tomu je už skoro dvetisíc rokov čo dokazujú, že veru kňazi v neskoršom čase spoveď nevymysleli. — A ďalej, o každej novej veci sa vie, kedy a skrze koho niečo vynájdené bolo, na pr. hromosvod, pušný prach, tlačiarstvo, parostroj, telegraf atď., nech teda niekto dokáže, kto spoveď vymyslel! Či by to boli ľudia dovolili, aby im niektorý človek, ktorému by sa to bolo ľúbilo, také bremeno na nich naložil? — Či myslíš, že je to pre kňaza niečo príjemného sedieť 2–3 i viac hodín v spovednici a prezierať tie rozličné výpary, veď je to najobťažnejšia práca pre kňaza a potom, veď spovedať sa musí každý kňaz, biskup a tiež i pápež.

2. Iný nepriateľ spovedi je: *pýcha a hrdosť ľudská*, ktorá i veriacemu kresťanovi prekáža kňazovi sa z hriechov vyznať. Ako že sa môže takýto preučený, skôr ale nedoučený pán tak snížiť, aby jednoduchému kňazovi sa spovedal, teda na seba žaloval? A ako by mohla v hodvábe oblečená milostpani kľaknúť si ku kňazovi a priznať sa k chybám a pokleskom? To nemôže byť! Oni síce poznajú hnilobu duše svojej, že nie sú s Bohom v poriadku, veď by sa takým pádom pred svetom snížili.

3. Ale ešte horšia je *falošná stydlivosť*, ktorá kajúcnemu ústa zatvára, aby ten alebo onen hriech zatajil. Ten hriech mám vyznať kňazovi, to je ošklivé, to sa hanbím povedať, čo by si ten kňaz o mne myslel? Vidíte, dr. kr., to je faloš diabolská. Keď chce, aby človek zhrešil, vtedy mu odoberie všetku stydlivosť a učíní ho nestydatým. Ak sa chce však hriešnik z toho spovedať, hrozí mu hanbou.

Teraz už viete, m. kr., čo z toho nasleduje, keď *pýcha a falošný stud premôžu hriešnika a ústa mu zavrú?* Z toho nasledujú *neplatné spovede, t. j. hriešne a svätokrádežné*, jaké teraz mnohí vykonávajú, keď prichodia nesvedomite ku sv. spovedi a odbavia ju len povrchné, preto, aby vyplnili vôľu svojich rodičov, predstavených. Oni všeobecné vyznanie vypovedia, potom povedia niekoľko hriechov a už je skončené. Iní zas, keď vyznajú hriech, sa vyhrážajú a vinu na druhého skladajú, iní zas neurčite povedia hriechy, tak, že keď sa ich kňaz dopytuje,

sa im to neľúbi, sťažujú si naň, že je prísny, že je nie spokojný s tým, čo sa mu povie. Ba mnohí i opýtani a z falošného studu a strachu *schválne hriech zataja a zamlčia*. Akože môžu také urobiť, ako by boli v tom domnení, že s tým hriechom chcú utiecť. To je svätokrádež a taká spoveď má prehrozné zlé následky. Sv. Antonín, arcibiskup florentinský, vyrozpráva nasledujúcu udalosť. Jedno 18-ročné dievča jeden raz zamlčalo hriech pri spovedi proti šiestemu prikázaniu, k čomu od svojej priateľky svedená bola. Svedomie ju trápilo vo dne, v noci. I odhodlala sa ísť k spovedi a chybu napraviť, ale veru nemohla sa premôcť. Začala činiť pokánie, zriekla sa sveta a išla do kláštora, že tam, keď sľub bude robiť, vyzná i ten hriech. Bola vyvolená za opátku, ale z vyznaním odkladala až do smrti. Príkladnou pobožnosťou prijala sviatosti umierajúcich a i teraz sa nepriznala, lebo falošná stydlivosť jej zaprela ústa. Po pohrebe dopustil Boh, že keď sa za ňu mnišky v chráme modlili, zjavila sa im zosnulá v hroznom stave a riekla: „Nemodlite sa za mňa, ja som na veky zatratená, lebo hriech, ktorý som v mladosti spáchala, som zatajila.“

Preto nezamlč nikdy hriech pri spovedi! Kňaz to nevie, on ťa musí rozhrešiť, ba musí ti podať i velebnú Sviatosť. Ako bôľne sa to dotkne kňaza, keď takému dáva oltárnu sviatosť, o ktorom iste vie, že sa zle spovedal. A prečo sa hanbiš toho kňaza? Veď je on taký hriešnik ako ty, on vie jak ľahko človek upadne, a potom má ústa zavreté spovednou pečatou, tak že čo mu zjaviš, je na veky v prsách jeho pochované.

Preto, aby sa človek cítil pokojným a uisteným, radí Cirkev, aby v živote niekedy generálnu spoveď odbavil, tak na pr., keď mení stav, pred ženbou, keď ide k posviacke za kňaza, keď je nebezpečne nemocný, obzvlášť ale na smrteľnej posteli.

Mnohému moja reč je možno táto málo platná, a spoveď mu bude trňom v oku, takému je škoda hovoriť a vysvetľovať; s takým je najlepšie urobiť tak, ako urobil nedávno zosnulý farár, svätý Ján Vianney. Jeden deň ako obyčajne spovedal v sakrestii mnohé zástupy mužov, keď tu medzi nimi pristúpi muž v odeve vojenskom a povie: „Dôstojný pane, rád by som s vami prehovoril o dôležitej veci.“ — „Nuž, klaknite si, pane.“ — „D. pane, mýlite sa, ja ku spovedi neidem, ja len chcem vysvetlenie, lebo ja v Boha neverím.“ — „Len si klaknite“, káže opäť kňaz. — „Práve o spovedi mám najväčšiu pochybnosť, a preto sa nemôžem spovedať, keď neverím.“ — „Ale len poslušnite, klaknite si a prežehnajte sa.“ Dôstojník si konečne klaknul a kňaz dlho rozoberal dušu jeho, čo trvalo vyše hodiny. Konečne dôstojník vstal, slzy mu tiekli z očí a nahlas ďakoval Bohu za preukázanú milosť. *A teraz pohliadni na márnotratného syna v náručí otcovskom!* I teba očakáva tak milosrdný Otec. Prv ale, keď sa vzdiališ zo spovednice, vystúp

v duchu na vrch Kalvárie! Tri kríže sú vyzdvihnuté hore k nebesiam. Uprostred je tvoj Spasiteľ. V pravo a ľavo lotri. Oba viedli hriešny život, oba skončili na popravišti; a predsa jeden vstupuje do neba a druhý do pekla. Čo otvorilo lotrovi na pravici kráľovstvo nebeské? Dokonalá ľútosť a úprimné vyznanie. Neodkladaj so spoveďou, ale čo najskôr sa vyspovedaj. Hrešiteľ je ľudské, — z hriechu sa vyznať kresťanské, — v hriechu ale zotrvať, diabolské. Preto padni na kolená a zvolaj kajúcne: Otče, zhrešil som proti Tebe a nebu, už nie som hoden volať sa Tvojím synom. Ó, láskavá bl. Panno Maria, útočisko hriešnikov, ujmí sa ich a dokáž, čo môže prosba tvoja, a prived ich k poznaniu a spaseniu. Amen.

6. Radosť v dome otcovskom.

*Chytro prineste najlepšie rúcho,
dajte mu prsteň na ruku a obuv na
nohy. Luk. 15, 22.*

Keď Margareta Kortonská, veľká hriešnica, poznala vo svetle milosti božej, že svet a všetko je len prázdna para, a že by na veky zahynúť mohla, umienila si svet opustiť a navrátiť sa k lepšiemu životu. A kdeže pôjde? Nemala na celom svete iného, ako svojho otca, ktorého pred rokmi ľahkomyselne opustila, aby sa bez prekážky mohla oddať ľahkomyselnému životu. A šla tedy k otcovi, vrhla sa mu k nohám, ako márnotravný syn, prosila hlasitým plačom za odpustenie, a tiež aby ju prijal do domu otcovského a sľúbila úprimné polepšenie. Ale otec medzitým už mal druhú ženu, a touto poštvaný vyhnal plačúcu dcéru bez milosrdenstva z domu, a keď ešte na dvore postávala, dal ju ako potupu svojho mena z dediny vyhnať.

Takýto žalostný osud *márnotravného syna* nepotkal, keď sa navrátil z cudziny, ako sa to vám rozprávalo a ešte povie.

V dome otcovskom, keď mladší syn odišiel do sveta, bol smútok a márne sa namáhali domáci otca potešiť. Dnes ale celý dom ožil, keď ten staručký hospodár pod večer bežal pred vráta v ústrety nejakému biednemu, otrhanému človekovi, lebo hľa, otec poznal v tom biednom počestnom svojho ztrateného a oplakávaného syna. Videli to jeho sluhovia, ako ho objíma, bozkáva, syn trasúc sa, padá na kolená a volá: „Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou, už nie som hoden volať sa tvojím.“ A otec, vidiac ho, že prišiel s takou opravdivou ľútosťou, s takým úprimným vyznaním, preukázal mu milosrdenstvo, všetkú vinu mu odpustil a ako milovaného syna vrele uvítal. Čo ale najprv kázal otec sluhom? „*Chytro prineste najlepšie rúcho a oblečte ho!*“ My by sme povedali, že tomu hladnému synovi skôr mal dať niečo zesiť, ale otcovi zdá sa byť rúcho prednejším, lebo syn je

otrhaný, sám otec zakrýva ho plášťom, a sám syn sa hanbí ukázať ľudu v takom stave. „Prineste prvé rúchoa oblečte ho!“ Rúcho, ktoré nosil prv než do sveta išiel, a teraz káže, *„dajte mu prsteň na ruku!“* Prečo to? Lebo v ten čas prsteň nosili len veľkí páni, slobodní občania, aby sa líšili od poddaných a otrokov, ktorí prstene nosiť nesmeli. Keď syn nebude už otrokom, nebude ošipaný pášľ, a opäť káže otec, *„dajte mu obuv na nohy!“* V tých časoch bola obuv známkou slobodných a radujúcich, keďže bosí chodili len *otroci a v zármutku postavení*. Tak otec znovu zaodel syna svojho. Jak dobrý bol to otec! On tohto nezdarného syna nevyháňa a uvádza ho, ako milovaného syna.

A teraz, kto je to ten dobrý otec, kto je to ten márnratný syn. Vieš dobre, hriešniku, je to nebeský Otec, a ten márnratný syn si ty, on ťa chce privinúť na srdce svoje, pobozkať a dať tvojej duši opäť nové šaty, prsteň a obuv. Jako sa tomu máme tešiť, že tak milosrdný je k nám Otec nebeský, o čom nás uistil náš Spasiteľ Ježiš Kristus.

A preto vy, m. kr., ktorí ako márnratní synovia, ako dcéry ztratené, strachom naplnení pre svoje hriechy nie ste v dome otcovskom, vidíte aké je milosrdenstvo Božie, navráťte sa k Otcovi, *lebo ako učinil ten otec svojmu márnratnému synovi, tak činí Otec nebeský každému hriešnikovi vo Sviatosti pokánia*, bársjaké veľké je previnenie hriešnika, ešte o mnoho väčšie je milosrdenstvo božie, preto k obráteniu hriešnika budeme o pohnútkach rozjímať.

K akým milostiam dôjde hriešnik riadnou spoveďou?

I.

Sv. František sdeľuje nám v knihe „o láske Božej“ nasledujúci príklad: Jeden modloslužebník na ostrove Kandii sviedol istého kresťana k modlárstvu. Keď sa o tom dozvedel tamejší biskup Karpus, vyzval spravodlivého Boha, aby obidvoch tých poblúdilých k výstrahe iných, hromom usmrtil. Na to mal v noci videnie. Videl otvorené nebe a Spasiteľa Ježiša uprostred anjelov na zlatom tróne sediaceho. Tu naraz otvorila sa priepasť a na jej kraji stáli tí dvaja mužovia, ktorým večné zahynutie prial. Oškliví hady vychádzaly z priepasti, obvinuly sa okolo nôh, štipaly ich a do tej priepasti strhnúť sa namáhaly. Lež tu Ježiš milosrdenstvom pohnutý, sostupuje z trónu a ponáhľa sa na pomoc tým dvom hriešnikom. Chytil ich za ruky, tiahne ich hore, pri čom i anjeli pomáhajú, aby do priepasti nepadli. Hľa, m. k., také milosrdenstvo preukazuje Boh hriešnemu človekovi, bárs by stál na kraji pekla, ešte mu i tu pomáha, ako ho spasiť, veď sa zaprisahal: *Živý som, nechcem smrť hriešnika!*

V najvyššej miere ale preukazuje Boh milosrdenstvo svoje pri spovedi hriešnikovi! Keď hriešnik poslúcha na hlas boží

a učini jediný krok nazpät k nebeskému Otcovi, hľa tento ide mu v ústrety, a obdaruje ho mnohými milosťami. Lebo u Boha je to ináč ako pri ľuďoch. Dejepis nám síce píše o kráľoch a panovníkoch, ktorí boli tak šlachetní, že odpustili niekedy svojim poddaným, keď sa nevernosti alebo vzbúrou proti nim previnili, ale aby kráľ svojmu úhlavnému nepriateľovi, ktorý ho dýkou chcel zabiť, nielen všetko odpustil, ale ešte ho i odmenil a k najvyšším hodnostiam povzniesol, o tom príklad darmo hľadáme. To môže len láska božia hriešnikovi učiniť pri sv. spovedi. Preto nemenujte spoveď nejakou obťažnosťou, lebo ona je útechou a liekom pripraveným na bolestné rany človeka a jeho najväčším dobrodením.

Človeku je to už vrodené, že v nešťasti a v zármutku túži sa niekomu s dôveriť, a takému zjaví všetko, čo ho bolí a trápi. Takého útrpného priateľa potrebujú i hriešnici, komu že sa tí môžu sveriť, keď ich hriech tlačí? Len pri sv. spovedi najdu útrpnosť, úlevu, ale i istú pomoc a dôkladné vyliečenie. A v čom záleží tá pomoc? Je to slovo kňaza. „Ego te absolvo“ t. j. rozhrešujem ťa.“ To je to divotvorné slovo a hriešnik z ošklivosti hriechu v nový život je vzkriesený. Ako je písané: „a boly by hriechy vaše jako šarlát, učinené budú ako padlý sneh.“ Spomínaný Ján Climakus vypravuje nám zvláštny príklad o účinku sviatosti pokánia. Istý mládenec, ktorý celú svoju mladosť strávil v hriechu a neprávosti, hnutý milosťou božou, odobral sa do kláštora, padnul opatovi k nohám a prosil ho o prijatie. Opät znajúc jeho pohoršlivý život, pýtal sa ho, či bude mať toľko odvahy, aby najprv pred celým kláštorom verejne sa spovedal z celého života svojho. On k tomu privolil. Nasledujúcu nedeľu, keď bolo 230 mníchov v chráme shromaždených, privedený bol mladík. V rúchu kajúcnom kľaknul v prostred svätyni a s plačom nahlas vyznával opátovi svoje neprávosti, lúpeže, vraždy, svatokrádeže, cudzoložstvá a iné zločiny. Medzitým spozoroval istý svätý kňaz za chrbtom tomu stáť jedného podivného muža, ktorý držal popísaný papier, a ako kajúcnik vyznal jeden hriech, tento ho na tom liste zmazal, až konečne zostal papier prázdny. Nato muž zmiznul. Áno, m. kr., tak sa to stane i pri spovedi, ktorý hriech tu vyznáme, ten je zmazaný z duše našej pri Sviatosti pokánia a ani v deň súdny nebudeme z neho súdení!

Ale ako viete, každý ťažký hriech úmyselne a vedome spáchaný zaslúži večný trest v pekle. Preto máte vedieť, že slovom *rozhrešujúcim kajúcnemu odpustený je i tento večný trest*. Ako sa raduje odsúdený, keď vedenému na popravište vyhlásia, že je zbavený trestu a prepustený na slobodu, čím viac musí sa tešiť, keď mu je pri spovedi večná smrť odpustená! Či jest na svete nejaké dobro, ktoré by sa Sviatosti pokánia vyrovnáť dalo? *Ale z obrátenia hriešnika sám Boh sa raduje*. Jak zaplesá Srdce Ježišovo veľkou radosťou, keď hriešnik otvára ťačové kôru srdca svojho a počína zas cítiť sa vrelou láskou k nemu. Svätá Terezia mala videnie o rúchu milosti božej. Zdalo sa mi, —

vypráva — že som bola priodená rúchom skvostným, veľmi bielym ako sňah. Priodela mňa blah. panna Maria, ktorá mi oznámila, že som čistá od každého hriechu. V tom odeve som pocítila radosť a rozkoš veľmi veľkú. Hriešnik nedávno otrokom diabla vstúpil znovu s P. Bohom do priateľstva, on mu dáva prsteň, vračia mu dedičstvo na kráľovstvo nebeské, znovu dáva obuv, t. j. milosť, aby na počatej ceste vytrvať a bohabojný život ďalej viesť mohol.

Istý španielsky kapitán stal sa nevercom, mnoho rokov ani nebol v chráme božom. Jedného dňa na prosbu svojej sestry navštívil chrám. Bola práve kázeň, kňaz vyprával o veľkom milosrdenstve božom, ktorý hriešnika volá: *Podďte ku mne všetci, ktorí ste obťaženi a pracujete a ja vás občerstvím!* Kapitán dojatý slovom božím, ešte v ten deň išiel ku sv. spovedi. Kňaz sa ho pýtal, čo ho k tomu pohlo? Práve tie slová Spasiteľa: *Podďte ku mne všetci.* On na to vysvetlil. Ja som mnohé, všetky možné radovanky okúsil, mal som mnoho peňazí, bol som úctou a slávou obsypaný, ale po toľkých rokoch cítim sladkú potechu v srdci mojom. Dnešný deň budem pokladať za ten najkrajší deň svojho života.

Ó mocné a lúbezne je to slovo: ja ťa rozhrešujem! Ty mŕtveho kriesiš, rany hojíš, zarmúteného tešíš a Boha činiš otcom láskavým. Tak, m. kr., Otec nebeský ti sám zjavil, že pre neho niet väčšej radosti, ako keď sa hriešnik obráti, preto sv. spoveďou preukáž mu tú radosť; však ale on ešte viac činí pre teba.

II.

Ešte raz poďme do toho domu, kde dnes Otec víta márnotratného syna, lebo nielen že ho zaodel, ale dal na jeho počtu vystrojiť *skvostnú hostinu*. Dobrý otec vie, že vyhladovaný syn má zapotreby pokrmu a preto káže svojim sluhom: *„Priveďte tučne vykrmené teľa, zabite ho a jedzte a hodujte, lebo tento môj syn bol mŕtvy a ožil, bol ztratený a našiel sa!“* — Otec sa cítil nevýslovne šťastným, že sa mu syn vrátil; ale i márnotratný syn sa raduje, ktorý chcel byť len nádenníkom v dome otcovskom, a na jeho počtu je taká hostina vystrojená. A on s hostami volá: *„Chvála a vďaka Pánu, lebo je milostivý a plný shovievania, jako otec smiluje sa nad dieťkami, tak sa smiluje Pán nad všetkými, ktorí sa ho boja.* Tak i kajúcnik, keď sa obrátil z cesty hriechu a odprosil Otca svojho, končí to svoje dielo na *srdci Kristovom*. A aby sa každý obrátený hriešnik s Bohom svojim spojiť mohol, ustanovil Kristus Pán *najsv. Sviatosť Oltárnu*, čo večeru Pána na smierenie.

Čím že je *Sviatosť táto pre nás, kresťanov katolíkov*? Svätý Klement bol poslaný do vyhnanstva, do pustej krajiny Chersonesu. Tam našiel okolo dva tisíc kresťanov, odsúdených k lámaniu skál, ale trpeli nedostatkom vody. Sv. Klement by im bol

rád pomohol. I šiel a modlil sa k Bohu. Vystúpil na jeden vrštek a tam videl baránka, zpod ktorého nohy vyvieral prameň sladkej vody, z ktorého si všetci žízeň zahasili. *Tak i dušiam, za spásou večnou žižniacim, pripravil nábeský Boh nasýtenie skrze Baránka Božieho*, ktorý sníma hriechy sveta. V jeho presvätých ranách otvoril nám pramene živej vody a z Jeho Tela pripravil nám pokrm, ktorý jediný je vstave nasýtiť a uspokojiť hladnú dušu našu.

Áno, hriešniku, máš vedieť, že nadarmo hľadáš po celom svete, čo by nasýtilo a ukojilo dušu tvoju. Ty hľadáš potechu v zármutku, posilu v boji, stálosť v pokušení, trpezlivosť v súžení. Keď príde Ježiš k tebe, všetko máš, len u neho hľadať potechu, posilu, stálosť a trpezlivosť. *Kristus Syn Boží v srdci človeka!* Ktože je vstave opísať tú milosť, tú radosť a blaženosť, ktorú cíti duša ľudská, keď Spasiteľa hodne prijíma. Áno; hodné prijímanie to je pravé nebo na zemi! Však ale hovorím: *hodné prijímanie*. Preto diví sa niekto z vás, že už toľko razy k stolu Pána pristúpil, neokúsil dosiaľ ešte tých milostí a rozkoší duchovných. Áno, kto chce okúsiť, *jak sladký je Pán*, ten musí byť k tomu náležite pripravený. — I teraz tak mnohý pristupuje ku stolu Pána a požíva Syna Božieho, ale aby upustil od svojich náruživostí, o tom nechce ani počať. Tomu môže Ježiš povedať: „Ó, priateľu, k čomu si prišiel, ty prichádzaš k svojmu Spasiteľovi a stal si sa otrokom diabla.“ Pamätaj, m. kr., že sám Kristus pri poslednej večeri umyl učedníkom svojím nohy, na dôkaz, že najväčšia čistota sa požaduje od toho, kto pristupuje ku stolu Pána. Ó, vy oltáre sväté, keby ste mohli hovoriť, vy by ste vyzradily počet tých, ktorí prichádzajú ku stolu Pána so srdcom hnevľivým, hľadajú pomstvu proti bližnému a hriech pri spovedi zamlčia, a keby si len raz rozvážili, *že svätokrádežne prijímajú telo Pána*.

Lothar, kráľ lotarinský, bol pre verejné cudzoložstvo skrze pápeža daný do kliatby. I sľúbil polepšenie, len aby mohol ku sv. prijímaniu pristúpiť. Pápež privolil, ale len pod tou podmienkou, jestli tú ženskú, s ktorou nažíva, od seba odpudí. Lothar prisľúbil a prišiel do Ríma. Pápež sám čítal sv. omšu; potom pozdvihol sv. hostiu, ukázal kráľovi a povedal: „Jestli si opravdu odhodlaný zanechať svoj hriešny spolok, tak prijmi túto Sviatosť s dôverou; keďže ale nemieniš, tak neopovažuj sa telo a krv Pána prijímať k svojmu zatrateniu!“ Kráľ chvíľu váhal, potom smele pristúpil a prijal velebnú Sviatosť, hoci ani v mysli nemal opustiť svoj hriešny pomer. Kráľ Lothar došiel do mesta Piacenza, ale už tu ho stihla ruka Božia. Onemocnel, potom onemel, a náhlou smrťou bez všetkej ľútosti zomrel. Tak rýchle a ťažko trestal Boh to svätokrádežné prijímanie. Áno, *my máme tak pristúpiť ku sv. prijímaniu, ako pristúpil náš márnotravný syn ku pripravenej hostine*; t. j. soblečte staré rúcho a oblečte nové, utkané z troch niti: ľútosti, bázne a skrúšenosti, s dobrým predsavzatím a obnovením v duchu pristúpte ku sv.

prijímaniu, a klačiac pred oltárom, hovorte: „Ó, jak túžim po Tebe, môj Ježišu! nie som hoden, abys vošiel pod strechu moju!“ A keď niekedy tam vo večnosti otvorí sa nám oči, jaká to bude radosť *odpočinúť si na srdci Ježišovom!* Jedno také hodné prijímanie — hovorieval svätý muž, farár Vianney — stačilo by odtrhnúť dušu od sveta a s Bohom ju spojiť. — Istý boháč šiel jeden raz náležite pripravený ku stolu Pána a vtedy pocítil takú sladkosť a blaženosť, že sa hneď zriekol všetkého svojho majetku, ktorý činil vyše miliona korún. Jednu čiastku dal na stavbu nového kostola, druhú chudobným a tretiu priateľovi, sám ale stal sa chudobným trappistom! Podobne aj sv. Katarina Sienská hovorievala: „Pane, keby som zomrela, predsa by som sa rada vrátila späť do tohoto života, aby som ťa ešte jeden raz prijať mohla!“

Keď sa kajúcnik raduje tu na zemi, akú radosť bude mať teda v nebi, kde plesajú anjeli nad jedným kajúcnikom viac, ako nad deväťdesiatdeviatimi spravodlivými. Ó, ty poblúdivý manžel, ktorý svojim neporiadnym životom trápiš svoju manželku, ktorej si pri oltári sľuboval lásku a vernosť, trýzniš svoje dievky a za živa ich činiš biednymi sirôtkami! Ó, zanechaj tie hriešne cesty! A ty, nezdarný synu a nezdarná dcéro, ktorí sa vašim rodičom za ich práce a starosti odplácate nevďakom a hanbou. Ó, jakú radosť by ste im urobili, keby ste sa obrátili a s lútosťou za odpustenie ich prosili. — Ja sa teším z vás, m. kr., ktorí horlive prichádzate do chrámu a tiež i ku sv. sviatostiam. Ale nie sú tu všetci, i vy ich poznáte, ktorí vyhýbajú službám božím. Ó, privedte ich sem ku stolu Ježiša Krista a modlite sa za úbohých, biednych hriešnikov, ku najsvätejšiemu srdcu Pána. — Istého muža videli farníci prichádzať k oltáru ku sv. prijímaniu, ktorý už 18 rokov v chráme božom nebol. A čo ho k tomu doviedlo? Jeho 10-ročná dcéra chystala sa ku sv. prijímaniu. Keď už bola po sv. spovedi, spomínala doma, čo ju zajtra očakáva. Slová nevinného dieťaťa tak dojaly ľadové srdce otca, že ju vzal do náručia a hovoril k nej: „Dieťa moje, dnes si vypros odo mňa, čo by ti bolo najmilšie!“ Dieťa si rozmyslelo a privinúc sa k otcovi, povie: „To by mi bolo najmilšie na svete, keby si ty, otče, tiež šiel so mnou ku sv. prijímaniu!“ A jako by božie ústa samy hovorily, dotklo sa to otca. On sa pripravil, výspovedal a druhého dňa klačal pri stole Pána, skrze svoje dieťa učinенý tak šťastlivým.

My takto cez tento svätý pôst rozmýšľali sme o pokání a za príklad sme si vzali márnوترatného syna. Blížime sa ku koncu. Teraz obráťme sa k Otcu nebeskému a prosme ho: „Ó, Bože dobrotivý, ráč urobiť, aby jeden každý hriešnik došiel k tomu cieľu, ako syn márnوترatný, aby poznajúc a oľutujúc svoj blud, odpočinul na srdci svojho Spasiteľa Ježiša Krista. Amen.“

7. Polepšenie a zadostučinenie.

Tvoj brat bol mŕtvy a ožil, bol ztratený a našiel sa. Luk. 15, 32.

Istý otec, spustiac sa Boha a rodiny, stál sa veľkým neznajbohom. Ohavným svojím životom súžil svoju manželku a jej i smrť zapríčinil. Zostala mu po nej jediná dcéra, ktorá sa nad spustlosťou otca veľmi trápila, ale ešte sa viac za neho modlila. Lež i tá modlitba zdala sa byť márnou. Jedného večera, keď zas otec opitý domov prišiel a jako obyčajne zúrila a kliala, osmelila sa dcéra, kľakla pred otca a so sopjatými rukami prosila ho, aby zanechal ten spustný život a k Bohu sa obrátil! Ale surovec, ako ten podráždený tiger, v zlosti kopnul dieťa tak prudko do prs, že na zem padlo a krv ho zaliala, otec ale ako šialený utiekol preč. Dcéra, keď ku sebe prišla, sopiač ruky modlila sa za svojho otca: „Bože dobrotivý, ja som za môjho otca obetovala slzy, údery, dnes Ti obetujem krv svoju, len o to ťa prosím, zachráň otca môjho, ja rada chcem zaňho zomrieť.“ Hriešny otec medzitým blúdila v hore, tam si ľahnul na moch a spal do rána a snívalo sa mu. Cítil sa ako by bol nesený hore do oblakov a postavený pred trón sudcu nebeského. Anjel vzal vážky a započal sa jeho súd. Na ľavú misku vážky kladie jeho hriechy od mladosti až do dnešnej noci spáchané, všetky tie kliatby, zlorečenia a trápenia, ktoré činil svojím domácim. Miska hlboko klesla, lebo na pravej miske nebolo ani zrnka dobrého. Tu sa ozval súd: Odsúdený, zatratený, nech hneď zomre! Dych sa mu zastavil, krv mu v žilách stydla a pod nohami sa mu otvárala pekelná priepasť. Nato anjel privádza k vážkam pekné dieťa, v ktorom odsúdený poznáva svoju dcéru. Ta kladie na prázdnu misku vzácne dary za vykúpenie otca: slzy zaň vyliate, modlitby, noci bez spánku, jeho surové slová i krv, ktorú dnes vyliala. Lež miska málo sa dvíha. S bolestným zrakom pohliadla k sudcovi a zvolá: „Svoj život nevinný pridávam za vykúpenie otca!“ A sotva vloží pravicu na pravú misku, tá sa podvihne. „Otec je zachránený, život mu je darovaný!“ Znel sudcov rozsudok. Uradovaný nad tým, neznajboh sa prebudí zo sna i uteká domov a tu ešte ako včera kľučí jeho dcéra o stolicu opretá, ústa krvou zabarvené, ale mŕtva. Otec sa strhnul, vie čo to znamená. Od tej chvíle zanechal pitie, obrátil sa k Bohu, činil prísne pokánia a pokánim s Bohom smierený zomrel.

Toto, m. k., je len malý nepatrný obrázok toho veľkého dejú, ktorý nám dnes cirkev svätá v skutočnosti stavia pred oči. Spravedlnosť božia drží dnes prísny súd nad hriešnym svetom a volá: je odsúdený, zavrhnutý. Tu však pristúpi k spravedlivému Otcovi jeho Syn a kladie na váhu jako výkupnú cenu svoje bolesti a všetko trápenie od jasiel betlehemských, všetko poňhanie, na váhu kladie svoje rany, krv svoju vyliatu a konečné

i svoj život za spásu sveta. A toto dielo nám dnes cirkev svätá pred oči kladie a ktoré sa dnes na hore Kalvárii končí. Preto poďme dnes v duchu hore na Kalváriu! Ta pod kríž Krista sa všetci postavme, kde náš Spasiteľ dokonáva. Tam stojí tá vážka, *kríž*. Na pravej strane misky leží tá výkupná cena za nás a vtedy pomyslime si, ako ťažká musela byť tá druhá polovica váhy hriechami našimi, až konečne ozve sa, „*Dokonano je*,“ a vykúpenie naše je dokončené. Cirkev sv. trúchli dnes nad jeho smrťou, oblieka sa do najhlbšieho smútku, oltáre sú všetkej ozdoby zbavené, hlas zvonov zanemel, a celé kresťanstvo trúchli nad smrťou Spasiteľa. Čo nám to hlása?

1. *Aby sme i my za hriechy svoje zadosť učinili*, 2. *aby sme v svojom pokání pevne stáli a viac nehrešili*.

Najsladší ukrižovaný Ježišu, upevni v srdci našom ten úmysel, by sme sa Teba nikdy viac nespustili!

I.

Ešte raz, a to naposledy nasledujte ma dnes, m. kr., do onoho nám už dobre známeho domu, a pozrime, čo *teraz robí ten márnотratný syn*. Hneď ako sa navrátil a keď mu otec všetko odpustil, skrúšene vyznal: „*Otče, už nie som hoden volať sa tvojím synom, učiň ma jako jedného zo svojích nájomníkov*.“ Čo chcel týmto povedať? Otče, ja uznávam, že moja vina je veľká, ale mám pevnú vôľu za tvoje slutovanie sa ti odslúžiť, ja chcem vôľu tvoju plniť, i tú najťažšiu prácu končiť a ako nájomník chcem sa pri tebe zdržovať. Ach, jak si váži domov, váži si otca a každý kus chleba, slovom chce otcovi dať náhradu za učený zármatok. A čo *kajúcnik*? On získajúc si riadnou spoveďou odpustenie hriechov, teraz mu nastáva hlavná úloha: *skutkami dokázať, že je hoden obdržaných milostí božích, a zadosť urobiť, ináč pokánie činiť za hriechy svoje*. Hriešnik, keď pri spovedi rozhrešenie obdrží, tým je ešte nie všetko skončené. Boh mu síce odpustil všetky hriechy i večný trest, ale musí pretrpieť i časťný trest, tu na zemi, alebo v očistci a tento trest, ako čiastku ku sviatosti pokánia, spravodlivosť božia nutne žiada. Lebo každý hriech je ublíženie Boha, a preto tá vina musí byť nejakým trestom smierená. I ten panovník, keď i trest smrti odpustí, ale predsa vinníka bez trestu neprepustí. Tak veľmi ťažko zhrešil kráľ Dávid. On ľutoval nad tým, modlil sa, postil a plakal, potom činil pokánie a Boh mu skrz proroka Nathána odkázal; „*Boh odňal od Teba hriech tvoj, ale syn tvoj smrťou zomre*.“ Hľa, to je časný trest za pokutu odpusteného hriechu. Tak jednala i cirkev svätá, ukladajúc kajúcnikom po rozhrešení rozličné pokánie, by tak nejakú náhradu dali P. Bohu za hriechy svoje. Tak i kňaz pri sv. spovedi nakladá nám skutky kajúce, aby sa kajúcnik sám seba trestal a tak zaslúžené časné tresty aspoň čiastočne odpykal. Lebo keď ten nevinný baránok toľko za hriechy naše trpel, či nemali by sme i my za ne niečo pretrpieť?

Kajúcnik je ale zaviazaný i bližnému k zadosťučineniu, menovite nahradiť urazenú česť a nahradiť nakoľko možno škodu bližnému učinenu. Jestli pohoršlivými rečami a neslušným chovaním bol iných pohoršil a ku hriechu priviedol, vtedy nie je dosť ten hriech olutovať a z neho sa vyspovedať, ale i bližnému dané pohoršenie má napraviť, a toho, ktorého k hriechu priviedol, na dobrú cestu upraviť. Tiež jestli niekto krádežou, klamstvom, škodou alebo jakýmkoľvek iným spôsobom bližnému na majetku uškodil, nie je dosť z toho hriechu sa vyznať, ale v svedomí je zaviazaný cudzí majetok navrátiť, škodu učinenu nahradiť, ináč spoveď je neplatná.

Tak, kto sa s bližným rozhneval a nepriateľstvo spôsobil, tomu tiež nestačí len hriech vyznať, ale musí sa s nepriateľom smieriť a ho odprosiť. A keď niekto by i tvrdil, že sa na nepriateľa nehnevá, pri tom po spovedi s ním nevypráva, sa mu nepozdraví a ako môže mu vyhýba, ten na javo dáva, že sa hriechu ešte nezbavil a že mu spoveď málo bola platná.

Konečne kajúcnik nesmie sa uspokojiť len tú pokutu vybaviť, ktorá sa mu pri spovedi uloží, ale má dobrovoľným pokánim nahradiť. *Ale ako môže kajúcnik dať náhradu?*

Kajúcimi skutkami, a síce: *modlitbou*, s ňou sa smierime s p. Bohom a premáhame pýchu života; *almužnou* osvedčujeme lásku k bližnému a krotíme žiadosť očí, a *pôstom*, ktorým trestáme sami seba a potlačujeme žiadosť tela. „Modlitba s pôstom a almužnou je lepšie, nežli poklady zlata zbierať.“

Keď však nemôžeš ani almužnu, ani pôst, ba snáď ani modlitbu za svoje hriechy Pánu Bohu obetovať, tedy obetuj mu aspoň *svoje kríže a trápenia* a znášaj ich trpezlivo. „Vezmi kríž svoj!“ Volá Spásiteľ, jako by ti chcel povedať: môj kríž nekladím na teba, ten by si neunesol, ale len tvoj, to je menší a ľahší! „Áno ty, milý kresťane, ktorý často nariekaš, že máš doma veľký kríž, využítokuj to. Pozri, ako na kríži nevinný Ježiš činí pokánie za hriechy tvoje, pomysli si, veď ja za hriechy svoje zasluhujem ešte väčšieho trestu, jestli ale za ne tu trpím, nebudem trpieť vo večnosti.“

Sv. Bernard prichádzajúc jeden raz k mestu, zbadal ako vliekli kati istého zbojníka na popravište. On chopiac povraz, ktorým bol zbojník sviazaný, riekol: Dajte mi toho vraha! Sudca však namietnul, že by bolo nespravedlivo tohto ohavníka, ktorý toľko ľudských životov zničil, pustiť na slobodu. „Ó, viem to dobre“ — odpovedal sv. Bernard — „že zasluhuje smrť, ale ja ho vydám ešte horšiemu trestu, ako je šibenica, ja ho pripribijem na kríž a na ňom ho nechám žiť ešte mnoho rokov!“ Sudca už neodpovedal, ale daroval mu odsúdenca. Sv. Bernard nato zbliekol so seba svoje reholné rúcho a zaodel s ním odsúdenca, zaviedol do kláštora, tú ho priučil k prísnemu pokániu, v ktorom strávil 30 rokov; kde sa križoval pôstom, bdením a mnohými trestami. To bol ten kríž, a hľa na ten samý *kríž*

pokánia zve nás dnes všetkých ukrižovaný Kristus Pán. Ale, m. k., ako Kristus Pán, náš Spasiteľ, na kríži zotrval, až na ňom dokončil, tak: i od nás žiada, by sme i my v svojom pokání boli stáli a do hriechu sa viac nenavrátili.

II.

Aby ale to pokánie bolo platné a priviedlo nás k večnému spaseniu, musíme v ňom byť *stáli a vytrvalí*; lebo „*kto zotrvá až do konca, ten bude spasený!*“ Veď čo sme učinili vo sv. spovedi? My sme vtedy vlastne uzavreli *smluvu s Bohom*, sľúbilac mu s našej strany, že sa odriekame diabla a hriechu a že nechceme viac Boha hnevať ani bližnému svojmu ubližovať, a Boh zas so svojej strany odpustil nám naše hriechy i trest večný a prijal nás za svoje dietky. Však ale ako býva držaná táto smluva? Mnohí kresťania po spovedi zdržia sa dva-tri dni od hriechu, potom ale vojdú zas do starých koľají a vrátia sa späť k predošlým hriechom. Oni podobajú sa istému indiánskemu kmenu v zemi Peru. Tí pohani držia sa až po dnes istej povery. Aby totižto mali cez rok pokoj od diabla, každoročne vyťahujú sa jeden deň zo svojho príbytku a prepustia ho diablovi, aby jeden deň v ňom ako pán vládnuť a tak im potom dal pokoj. Podobne, ale opačným spôsobom činia tak mnohí kresťania. Na jeden alebo dva dni v roku vyženú diabla zo srdca svojích a ubytujú tam Ježiša Krista. Však ale o krátko upadnú znovu do svojích predošlých hriechov a tak tým spôsobom vyhánajú zas zo seba Krista Pána a diabol sa späť vracia do ich srdca. A to je práve tá najväčšia *zkaza pre dušu ľudskú, navrátiť sa k hriechu, z ktorého len teraz povstali. Vrátiť sa do hriechu, nedávno opusteného, to je hrozný nevďak oproti pánu Bohu!* V biednom stave bol ten márnотratný syn, keď musel ošípané pásť, ale ešte v biednejšom stave bol hriešnik pred sv. spovedou. Či to zasluhuje P. Boh, aby si ho znovu hriechami obrazil? Veď ty, ako by si volal: „Bože, Ty si mi síce preukázal veľké milosrdenstvo, prijal si mňa ako ztrateného syna do svojho domu, medzi svoje dietky, na tom mi ale nezáleží, mne sa lepšie ľúbi v spoločnosti diabla; veď si bol tak láskavý ku mne, preto i ďalej budem hrešiť, veď mi to zas odpustiš.“ Či môže byť horšieho nevďaku na svete? Ale Pán ti hovorí: „*vztiahnem ruku svoju nad tebou a znivočím ťa!*“

Vrátenie sa po sv. spovedi opäť do predošlých hriechov, je to najväčšie *bláznovstvo*, aké len môže byť! Lebo sami uznáte, keď dnes kupec ide so svojím tovarom lesom a tu ho prepadnú zbojníci a o všetko oberú, tiež zbijú, tak, že je div, keď zo životom vyviazne, zdá-liž pôjde opäť ten kupec s novým nákladom tým nebezpečným lesom? Hľa takej pošetilosti dopúšťa sa hriešnik, jestli sa po spovedi opäť do hriechu vráti. Podobne učiní i diabol hriešnikovi, keď z jeho reťazí vyklízne a opäť do nich padne. Áno, s hriechom sa máme tak ako s nemocou,

vráti-li sa človeku táto nemoc po druhý raz, je pre neho väčšie nebezpečenstvo. Tiež, m. k., i hriech čím častejšie sa opakuje, je vždy ťažší a silnejší a človek proti nemu vždy slabší. Dobre hovorí Pán: „*kto činí hriech, bude služobníkom hriechu!*“ Preto, m. k., jestli si raz z hriechu vyviaznul, nebuď tak pošetilým, *aby si sa zas do neho navrátil*, lebo po spovedi sa opäť do hriechu navrátiť, to je *istý znak večného zatratenia*.

Už sv. Pavel apoštol tvrdí, že takí, ktorí už okúsili milosť Božiu a osvietení Duchom Svätým zas odpadli, *nemôžu sa viac polepšiť*, -lebo sú nestáli. Pýtate sa snáď, že prečo? Máte vedieť, že polepšenie človeka závisí najprv od milosti Božej. Nuž, keď tú milosť, ktorú mu Boh dnes dal a hneď zajtrá utratí, Boh mu ju ustavične dávať nebudel! Veď on i tú spoveď odbaví bez ľútosti, bez citu a tak i neplatne! Áno, taký hriešnik, aby sa opravdive obrátil a polepšil, nedá sa ani myslieť. Preto, keď si, m. k., vyviaznul jeden raz z hriechov svojích, bedli, aby si sa k nim viac nenavrátil, lebo je to veľký nevďak oproti Pánu Bohu a najistejší znak večného zahynutia.

Istý dedinčan v talianskej krajine živil sa chytaním jedovatých hadov, vipier, (vreteníc a zmijov), ktoré potom v meste lekárnikom (apatekárom) predával. Jedného dňa mal veľké šťastie, tak že tých hadov pochytil 150. Priduc večer domov celý ustatý, prikryl hadov v koši a ľahnul si spať, kdežto ich mal najprv zabiť. Hady stisknutí v koši boli nepokojní, vrchnák odtisli, jeden za druhým vyšli z koša von a hľadajúc teplo, vliezli do postele toho človeka. Ráno, keď otvoril oči, zľaknul sa, keď videl ako sú tí hady okolo jeho rúk, nôh, hlavy poobkrúcaní, len trochu keď sa pohne, je synom smrti. Bol to hrozný stav a smrteľná úzkosť toho lovca. *Je to dobrý obraz hriešnika*, jemu každú chvíľu hrozí smrť a s ňou večné peklo. Ten lovec hadov vidiac nebezpečenstvo, ležal ticho, ani sa len nepohnul. Ráno vošiel syn dnu, ale otec mu šepkal: synku, nechod sem, ale choď a dones kotlík s teplým mliekom, ale ponáhľaj sa, jestli chceš otca od smrti zachrániť. Syn tak učinil. Postavil blízko posteli kotlík s teplým mliekom. Sotva hady mlieko pocítili, jeden za druhým vliezli do mlieka. Už cítil otec obe nohy i ruky prosté, ale sa neodvážil pohnúť, pokiaľ i tá ostatná (150-ta) zmija ho neopustila. Potom pritiahnul sa ku kotlu a jedného po druhom zabil. Na to padnul na kolená, slzy vylieval a ďakoval p. Bohu za život, znovu mu darovaný a odrieknul sa navždy remesla svojho. Tak i hriešnik skrze sv. spoveď z okoví hriechov vyslobodený a tiež i vyslobodený od večnej smrti, nemal by sa nikdy viac k hriechu priblížiť. Preto hovorí sv. Jerolim: „*Není možné na kríž Pána myslieť a zas do hriechu sa navrátiť!*“ Veď ani ten vták, ani tá ryba, keď sa raz zo siete vyslobodí, zpäť sa nikdy tá nefahá. Vyhýbajte všetkým príležitostiam ku hriechu. „*Lebo kto ľahkomyselne vyhľadáva nebezpečenstvo, zahynie v ňom.*“ Jestli sa slabými cítite v tomto *boji proti hriechu*, utiekajte sa ku krížu Kristovmu“. Ste-li slabí odpierať svetú a

diablovi, keď povstanú vo vás ohavné myšlienky a žiadosti, utiekajte sa vtedy do päť svätých rán jeho a tam skryte dušu svoju až víchor opäť prestane.

K sv. Filipovi Neri prišiel raz istý mladík a prosil o pomoc duševnú, že je ohavnému hriechu takou silou oddaný, že sa od neho vyslobodiť nemôže. Sv. Filip ho láskave potešil, vyspovedal, rozhrešil a prepustil so slovami: „Stane-li sa — čo Boh nedopustí, — že by si opäť hrešil, nemeškaj a príď hneď ku spovedi!“ Druhý deň večer zas prišiel ten úbohý mladík a zas sa z toho hriechu vyznával. Sv. Filip ho s tou láskavosťou vypočul a rozhrešil. Tak chodil ku spovedi až po 13 dní, a konečne zvíťazila milosť božia.

Toto naučenie máme dnešný deň a z dnešnej smrti Ježiša. Umierajúci Spasiteľ nás poučil, aby sme sa i my snažili za naše minulé hriechy zadosť urobiť, aby sme v započatom pokání pevne stáli a nových hriechov sa chránili. Veď pokánie je veľmi potrebné, preto som vám v tomto pôstnom čase vysvetlil v priebehu márnotravného syna, aby ste vedeli, ako máte hodne pristupovať ku sviatosti pokánia a ku prevelebnej Sviatosti Oltárnej. Tam shora na teba hľadia anjeli, tuná na zemi, tvoji rodičia, tvoje dietky, tvoja manželka, aby si kajúcne oplakal hriechy svoje a obrátil sa k Bohu, hľadi ale na teba Blahosl. P. Maria, ktorá sa o hriešnikov zaujíma.

M. k., keď vám jeden raz na smrteľnej posteli podajú križ s ukrižovaným Spasiteľom, daj Boh, aby ste ho mohli k ústam pritisknúť a zomrieť so slovami: *Ježišu, lásko moja, tvoj som bol živý a tvoj som keď umieram: Do tvojích svätých rán skryj ma, od zlého ducha ochráň ma! Nedať mi viac odlúčiť sa od Teba, ale v hodinu smrti povolaj ma k sebe, aby Teba i so všetkými svätými chváliť a velebiť mohol na veky vekov. Amen.*

Pri prednáške týchto rečí nech prečíta kazateľ pred kázňou aspoň dvakrát podobensťo o Márnotravnom Synovi (1, 4), lebo z knižky, z ktorej sa čítajú pred kázňou epištoly a evanjelia; v druhú sobotu v pôste, alebo zo sv. Pisma. Luk. 15, 11-32.

Kázeň sa vydaržiava každý piatok v pôste, alebo v nedeľu a na Veľký piatok. Jestli ale v nedeľu, vtedy šiesta kázeň, pretože na Kvetnú nedeľu pobožnosť ráno dlhšie trvá, môže sa v ten deň popoludní pred litániami odbaviť.

OBSAH.

1. Odchod z domova	3
2. V cudzine	8
3. Obrat a poznanie seba	13
4. Lútosť a rozhodnutie	19
5. Vyznanie	24
6. Radosť v dome otcovskom .	30
7. Polepšenie a zadosťučinenie	36